

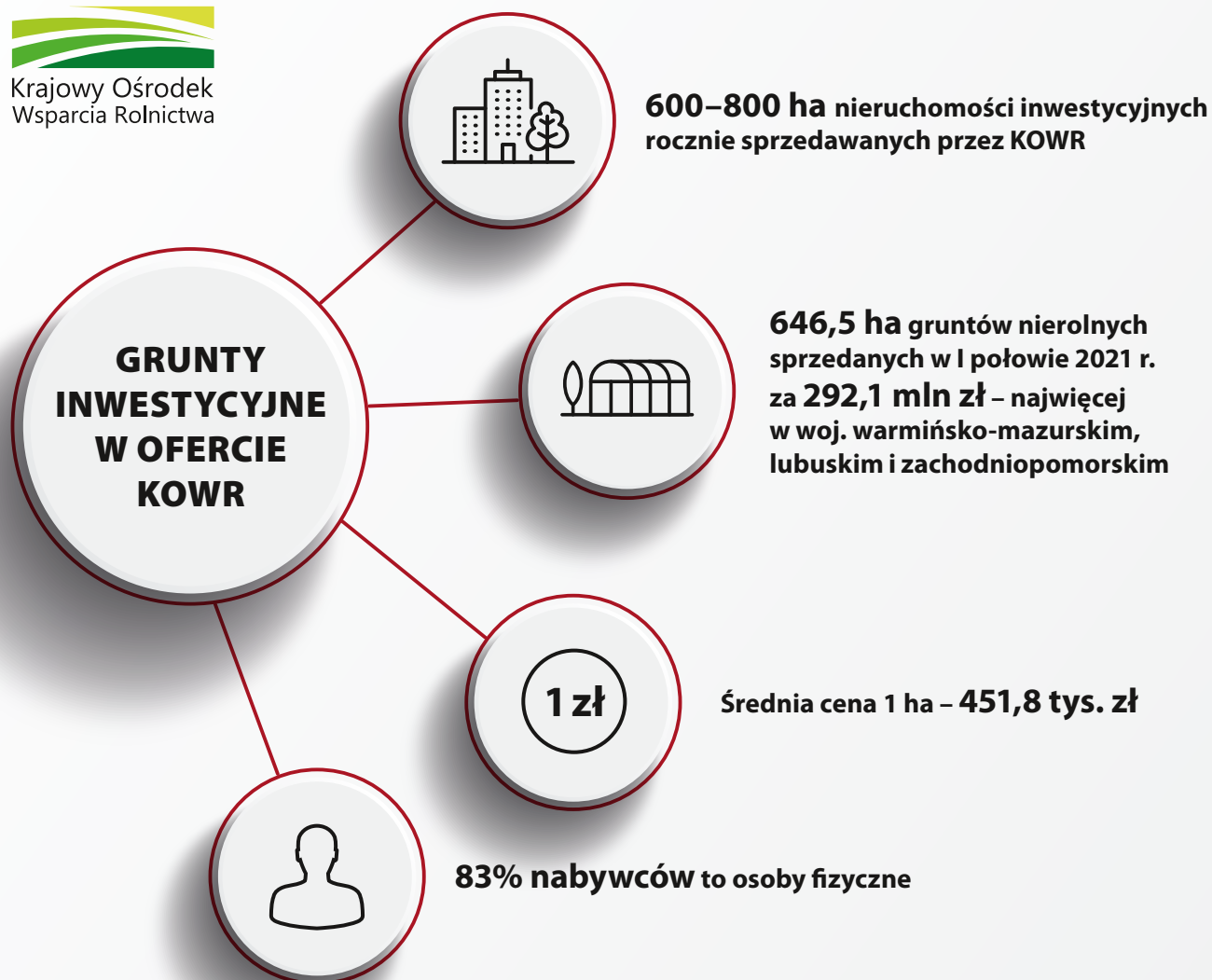
Biuletyn Informacyjny

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

TRENDY NARZĘDZIA KIERUNKI
NR 4/2021

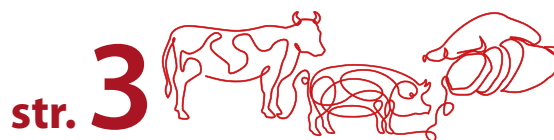

Paszportyzacja polskiej żywności

SPIS TREŚCI

- 2 List Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa**
Małgorzata Gośniowska-Kola
- 3 Paszportyzacja polskiej żywności – szansa rozwoju polskiego sektora rolno-spożywczego**
Michał Wiśniewski, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR
- 8 Atrakcyjna oferta gruntów nierolnych**
Wojciech Adamczyk
- 10 Spółki KOWR dla polskich rolników**
- 12 Wsparcie rynku produktów pszczelich – podsumowanie sezonu 2020/2021**
Monika Koźlakiewicz
- 14 Zmiany na rynku wina w świetle projektu ustawy o wyrobach winiarskich**
Anna Rytelewska, Agnieszka Idziak
- 16 Monitorowanie rynku maku i konopi włóknistych – nowe zadania KOWR**
Beata Kurant
- 17 Kolejny rok z „Programem dla szkół”**
Anna Dorota Gut
- 18 Rolnictwo ekologiczne ma przyszłość**
Maciej Bartoń
- 20 KGW w Durągu zwycięzcą „Bitwy Regionów” 2021**
- 22 Poradnik eksportera. Sukces polskiej żywności na targach ANUGA 2021 w Kolonii**
- 24 Sytuacja na rynkach rolnych**
- 32 Summary**

str. 3 Paszportyzacja polskiej żywności – szansa rozwoju polskiego sektora rolno-spożywczego

Projekt *Paszportyzacja polskiej żywności* wpisuje się w światowy trend zmierzający do zapewnienia wiarygodnej informacji o produkcie żywnościowym. Polega on na budowie i pilotażowym wdrożeniu cyfrowego systemu pozwalającego na identyfikowanie żywności na kluczowych etapach łańcucha dostaw, tj. „od pola do stołu” – wyjaśnia **Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR Michał Wiśniewski**.

str. 8 Atrakcyjna oferta gruntów nierolnych

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa ma bardzo atrakcyjną ofertę gruntów, które wykorzystywane są głównie jako tereny pod inwestycje. W I półroczu 2021 r. KOWR sprzedał 646,5 ha gruntów nierolnych za 292,1 mln zł. Średnia cena sprzedaży 1 ha wyniosła 451,8 tys. zł.

str. 16 Monitorowanie rynku maku i konopi włóknistych – nowe zadania KOWR

Obowiązek monitorowania upraw i skupu maku oraz konopi włóknistych zostanie przeniesiony na KOWR. Poselski projekt ustawy przewiduje prowadzenie rejestru pierwszych podmiotów skupujących, które skupują mak lub konopie włókniste bezpośrednio od producentów tych upraw.

Biuletyn Informacyjny KOWR

ISSN 1233-2437, nakład 8000 egz.

Wydawca: Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa

01-207 Warszawa, ul. Karolkowa 30

Redakcja: Departament Rozwoju Rynku, Wydział Wydawnictw

tel. 22 376-71-14, faks 22 376-70-51, e-mail: biuletyn@kowr.gov.pl

Projekt graficzny, DTP, druk

www.ccpog.com.pl

Wydawnictwo bezpłatne

Szanowni Państwo, Drodzy Czytelnicy,

serdecznie zapraszam do lektury numeru, w którym omawiamy wybrane obszary działań KOWR. Rozpoczynamy artykułem o innowacyjnym projekcie realizowanym przez KOWR. Paszportyzacja polskiej żywności wpisuje się w światowy trend zmierzający do zapewnienia wiarygodnej informacji o produkcie żywnościowym.

Piszemy również o bardzo atrakcyjnej ofercie gruntów KOWR, które wykorzystywane są głównie jako tereny pod inwestycje. W I półroczu 2021 r. KOWR sprzedał 646,5 ha gruntów nierolnych za 292,1 mln zł. Średnia cena sprzedaży 1 ha wyniosła 451,8 tys. zł.

Zapraszam do lektury publikacji o roli spółek hodowlanych KOWR. Podmioty te upowszechniają wiedzę i doświadczenia w zakresie najnowszych osiągnięć zarówno w hodowli i nasiennictwie roślin rolniczych oraz ogrodniczych, jak i hodowli zwierząt gospodarskich oraz koni.

W cyklu artykułów rynkowych omawiamy mechanizm „Wsparcie rynku produktów pszczelich”. W sezonie 2020/2021 do KOWR zostały złożone 444 projekty. Finalnie dla 384 wniosków dokonano wypłat w wysokości 36,3 mln zł. To najwyższa wydatkowana kwota w historii programu w kraju. Przybliżyliśmy też nowe zadania KOWR na rynkach wina, maku i konopi włóknistych. Prowadzenie przez KOWR ewidencji winnic czy nowe obowiązki dla producentów wina to niektóre zapisy ujęte w projekcie ustawy o wyrobach winiarskich. Natomiast poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw ma na celu wsparcie rozwoju upraw maku i konopi włóknistych z uwzględnieniem celu nadrzędnego, czyli przeciwdziałania narkomanii.

Kolejny rok z „Programem dla szkół”. W roku szkolnym 2021/2022 w komponencie owocowo-warzywnym uczestniczy 11 185 szkół podstawowych, a w komponencie mlecznym – 11 406 placówek. Polska jest jednym z największych jego beneficjentów w UE pod względem przyznanego budżetu.

W numerze piszemy o sytuacji i perspektywach rolnictwa ekologicznego w Polsce. Obecnie w kraju (według danych za 2020 r.) jest 18 575 gospodarstw ekologicznych prowadzących produkcję na powierzchni 509 291 ha.

Zamieszczamy fotorelację z finału „Bitwy Regionów”. To konkurs pod patronatem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi organizowany przez KOWR, który już na stałe wpisał się w kalendarz kulinarnych wydarzeń. Do VI edycji zgłosiło się 618 zespołów. Zwyciężyła drużyna KGW w Durągu z woj. warmińsko-mazurskiego.

W cyklu poradnikowym dla eksporterów tym razem relacja z targów ANUGA – najważniejszego wydarzenia wystawienniczego branży spożywczej na świecie. W ramach stoiska zorganizowanego przez KOWR ofertę przedstawiło 27 polskich firm.

Zapraszam do lektury

MAŁGORZATA GOŚNIOWSKA-KOLA
p.o. Dyrektor Generalny
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

PASZPORTYZACJA POLSKIEJ

ŻYWNOŚCI – SZANSA ROZWOJU

POLSKIEGO SEKTORA

ROLNO-SPOŻYWCZEGO

Polski sektor rolno-spożywczy na przestrzeni ostatnich lat odnosi sukcesy. Należy jednak mieć na uwadze, że z uwagi na konkurencję nad utrzymaniem wysokiej pozycji należy pracować nieprzerwanie. Szansą na utrzymanie dotychczasowych i pozyskanie nowych rynków zbytu jest wzmacnianie rodzimych marek. Tym samym wzrasta konieczność wdrażania innowacyjnych rozwiązań, które przyczynią się do dalszego rozwoju produkcji i eksportu polskiej żywności. Do takich inicjatyw należy realizowany pilotażowy projekt *Paszportyzacja polskiej żywności*.

GENEZA

Prace zmierzające do wdrożenia projektu zostały zainicjowane na wniosek uczestników łańcucha dostaw, w tym zrzeszonych w organizacjach branżowych z rynku wołowiny, wieprzowiny i ziemniaka. Wskazywały one, że w obecnym otoczeniu rynkowym występuje szereg problemów, które ograniczają rozwój sektora rolno-spożywczego. Do tych najważniejszych można zaliczyć: rosnące zapotrzebowanie na szybko i łatwo dostępne informacje o produkcie spożywczym, dużą liczbę pośredników, brak przejrzystości łańcucha dostaw, spadające zaufanie do produktu oraz przypadki zanieczyszczeń, fałszowania lub skażenia żywności.

Resort rolnictwa nie ma wątpliwości, że należy dołożyć starań, aby przeciwdziałać tym zjawiskom i ograniczyć oraz wyeliminować ich negatywne oddziaływanie na polski sektor AGRO. Tak powstała inicjatywa projektu pn. *Paszportyzacja polskiej żywności*, którego realizację powierzono KOWR, przy merytorycznym wsparciu Centrum GovTech w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,

pod nadzorem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Projekt w swym zamierzeniu przewiduje docelowo budowę i wdrożenie w Polsce systemu IT gwarantującego efektywne monitorowanie i identyfikowanie informacji o produktach rolno-spożywczych na kluczowych etapach łańcucha dostaw, tj. „od pola do stołu” – o ile pilotaż przeprowadzony w pierwszej fazie projektu potwierdzi możliwości technologiczne, organizacyjne i prawne jego realizacji. Wygenerowany przez system „paszport żywności” udostępni uczestnikom rynku szerokie spektrum wiarygodnych, rzetelnych i niepodrabialnych informacji, które potwierdzą drogę, jaką przebył produkt, zanim trafi na polskie i zagraniczne stoły.

INTERESARIUSZE

W trakcie przygotowań do realizacji projektu zaangażowano szerokie grono interesariuszy. Ich filar stanowią organizacje branżowe działające na rynku wołowiny, wieprzowiny i ziemniaka, tj.: Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów

Mleka, Polskie Zrzeszenie Producentów Bydła Mięsnego, Polski Związek Hodowców i Producentów Bydła Mięsnego, Polski Związek Hodowców i Producentów Bydła Zachowawczej Rasy Polska Czerwona w typie mięsnym, Unia Producentów i Pracodawców Przemysłu Mięsnego oraz Polska Federacja Ziemniaka. Wymienione organizacje reprezentują rolników indywidualnych i firmy przetwórcze. Ostatecznie to właśnie oni odegrają kluczową rolę podczas wdrażania i testowania funkcjonalności budowanego systemu IT monitorującego przebieg produkcji.

Ważnym ogniwem są także podmioty administracji publicznej, sprawującej nadzór nad realizacją zadań i procesów zapewniających bezpieczeństwo i jakość żywności, tj.: Główny Inspektorat Weterynarii, Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Główny Inspektorat Sanitarny, Główny Inspektorat Transportu Drogowego oraz Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Dzięki ich zaangażowaniu budowany system IT zyska możliwość korzystania z już działających baz referencyjnych, które w połączeniu z danymi pochodzącymi z „paszportu” zapewnią szeroki wachlarz informacji przydatnych wszystkim uczestnikom łańcucha dostaw.

PROTOTYP „PASZPORTU ŻYWNOCI”

Prace kreatywne zmierzające do określenia zakresu paszportu dla polskiej żywności rozpoczęto od warsztatów przeprowadzonych z wykorzystaniem metody projektowej Design Sprint. Polega ona na tworzeniu nowych koncepcji i rozwiązywaniu problemów poprzez projektowanie, prototypowanie i testowanie pomysłów. Ze względu na skalę oraz złożoność przedsięwzięcia jedyną grupą, która była w stanie wypracować zakres prototypu pierwszego na świecie tak rozumianego „paszportu dla żywności”, byli interesariusze projektu. Ich doświadczenie, wiedza i kompetencje były merytorycznym filarem tych prac.

Podczas cyklu warsztatów zorganizowanych wspólnie z Centrum GovTech określili oni potrzeby uczestników łańcucha dostaw i wskazali słabości obecnie funkcjonujących systemów monitorowania produkcji i dystrybucji żywności w Polsce. Kolejnym krokiem było wypracowanie wstępnej koncepcji realizacji projektu na podstawie

zgłoszonych pomysłów oraz w oparciu o potrzeby odbiorców i możliwości technologiczne. Ostatecznie interesariusze określili zakres danych, które powinny znaleźć się w cyfrowym systemie monitorowania łańcucha dostaw żywności. Dzięki ich pracy pilotażowy system IT będzie obejmował potrzeby wszystkich uczestników projektu, tak by ostatecznie w systemie docelowym dostarczyć konsumentom transparentną i wiarygodną informację o polskiej żywności.

KORZYŚCI

Postępujący rozwój trendów konsumenckich związanych z dbałością o zdrowie, poszanowanie środowiska naturalnego i humanitarne traktowanie zwierząt wymaga udokumentowania, że produkowana żywność spełnia najwyższe standardy jakości i bezpieczeństwa. Współczesny konsument coraz chętniej wykorzystuje dostępne technologie, co na nowo formułuje sposób podejmowania decyzji zakupowych. Tym samym rośnie konieczność wdrożenia narzędzia, które te wybory ułatwi, a przede wszystkim potwierdzi autentyczność żywności oraz jej jakość i bezpieczeństwo.

Głównym celem polityki bezpieczeństwa żywności jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi. Zatem każdy człowiek ma prawo wiedzieć, w jaki sposób żywność, którą spożywa, jest produkowana, przetwarzana i sprzedawana.

Zebranie danych o produkcji żywnościowym w „paszporcie” przyczyni się do wzmocnienia pozytywnego wizerunku produkowanej w Polsce żywności oraz wsparcia zrównoważonego rozwoju branży rolno-spożywczej w zakresie poprawy możliwości eksportowych poprzez umocnienie wizerunku rodzimych marek na arenie międzynarodowej.

Na wdrożeniu tego projektu zyskają także służby odpowiedzialne za nadzór nad bezpieczeństwem i jakością żywności poprzez usprawnienie swoich działań, a także ograniczenie kosztów działań inspekcyjnych. Zastosowanie systemu IT wyeliminuje również przypadki fałszowania żywności, co ograniczy konieczność wycofywania partii towarów z łańcucha dostaw i w konsekwencji jej utylizacji.

Obok zastosowania systemu IT do identyfikowania ogniw w łańcuchu dostaw należy wskazać

również możliwość jego zastosowania do tworzenia repozytoriów danych na temat właściwości produktów rolno-spożywczych, warunków produkcji, oddziaływań na środowisko oraz aspektów społeczno-ekonomicznych funkcjonowania łańcuchów dostaw, w tym uzyskania lepszych wynagrodzeń dla rolników, monitorowania marż dystrybutorów oraz cen dla konsumentów. Zadaniem projektowanego systemu jest także zapewnienie większej wiarygodności, przejrzystości i pewności informacji o produktach rolno-spożywczych.

W związku z tym, w ostatnim kroku, tj. na etapie wdrożenia docelowego projektu, powstanie aplikacja dedykowana konsumentom, dzięki której uzyskają oni dostęp do wyczerpujących informacji o produkcie żywnościowym.

Uczestnicy projektu uznali, że wdrożenie cyfrowego systemu śledzącego przebieg produkcji pozwoli udostępnić pełne spektrum informacji o produkcie żywnościowym, przede wszystkim dzięki dedykowanym funkcjonalnościom, a także integracji z aktualnie funkcjonującymi bazami referencyjnymi. Tym samym polski sektor rolno-spożywczy zyska system, w którym znajdą się wysokiej jakości, rzetelne i niepodrabialne informacje o produkcie, które docelowo (po zrealizowaniu fazy pilotażowej) zostaną udostępnione wszystkim uczestnikom łańcucha dostaw.

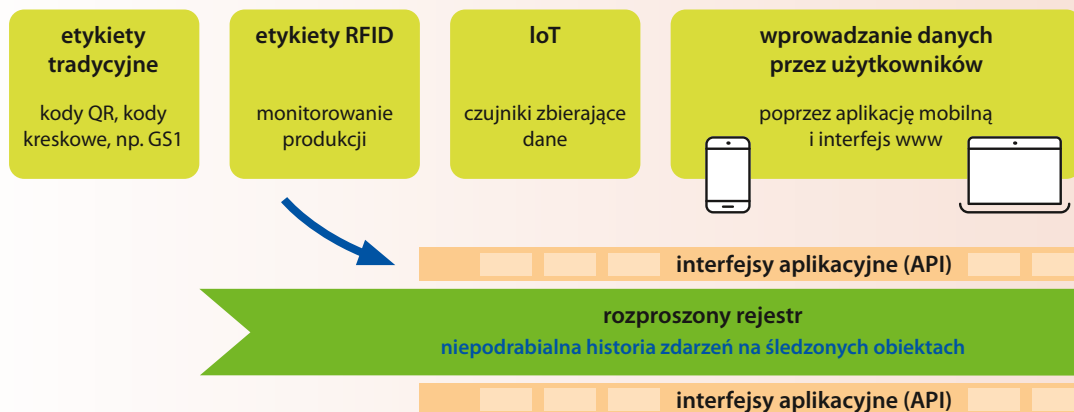
PILOTAŻ

Pierwsza faza realizacji projektu będzie polegała na przeprowadzeniu pilotażu. Podczas jego trwania zostanie opracowany i przetestowany system IT obejmujący monitorowanie produkcji i przetwórstwa mięsa wołowego, wieprzowego i ziemniaków. Pilotaż ma na celu dokonanie praktycznego sprawdzenia możliwości zbudowania jednego, w pełni kompatybilnego systemu IT dla różnorodnych produktów żywnościowych. Końcowym rezultatem realizacji pilotażu będzie możliwość wygenerowania pełnego zakresu „paszportu” oraz udostępnienie uczestnikom rynku informacji potwierdzających autentyczność, jakość i bezpieczeństwo żywności. Pilotaż obejmie szerokie grono uczestników, począwszy od producentów rolnych, zakłady przetwórcze (rzeźnie, zakłady rozbioru, ubojowe, porcjowania, pakowni) poprzez firmy transportowe i magazynujące. Podmioty te fizycznie przetestują określone

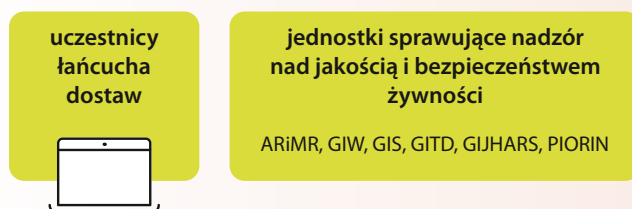

Struktura systemu paszportyzacji

PRZYKŁADOWE ŹRÓDŁA DANYCH

ANALIZA I UDOSTĘPNIANIE DANYCH

funkcjonalności i rozwiązania systemu pilotażowego, co pozwoli na finalne określenie zakresu docelowego systemu IT.

Ze względu na wysoki poziom innowacyjności projektowanego narzędzia oraz szereg ryzyk podczas jego realizacji prace zaplanowane w ramach pilotażu przewidują opracowanie dokumentacji technicznej. Zostanie także sporządzona analiza: organizacyjna, techniczna, prawna i psychologiczno-społeczna. Po niej nastąpi przedstawienie wniosków dotyczących konstrukcji, architektury i budowy docelowego systemu IT.

Planuje się, że pilotaż będzie trwał 15 miesięcy i powinien się zakończyć w styczniu 2023 r.

SZCZYT SYSTEMÓW ŻYWNOŚCIOWYCH ONZ 2021

Projekt *Paszportyzacja polskiej żywności* został przedstawiony na Szczycie Systemów Żywnościowych ONZ (Food Systems Summit – FSS) pod nazwą *Budowanie w Polsce systemu identyfikowania żywności, zapewniającego konsumentom dostęp do jasnej i wiarygodnej informacji nt. sposobu i miejsca produkcji żywności na rynku, która*

umożliwiłaby dokonywanie świadomych wyborów konsumenckich.

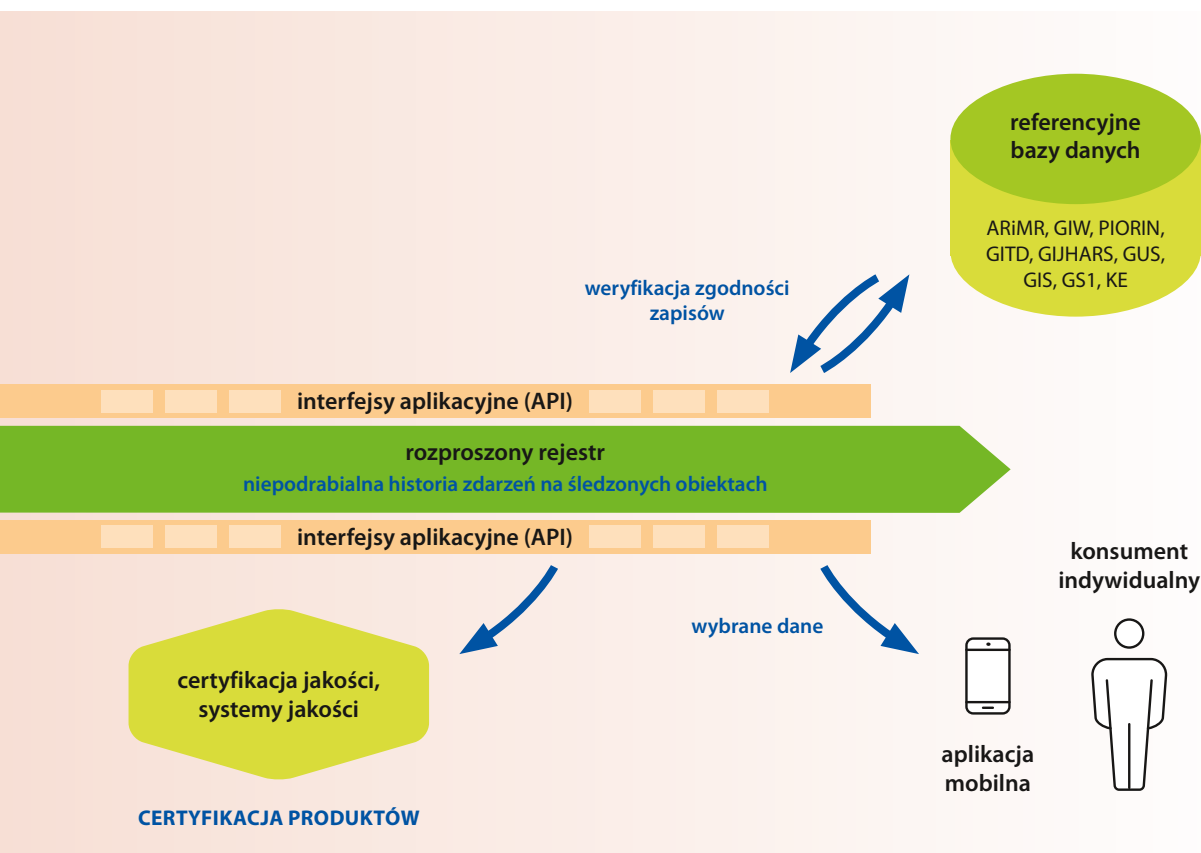
Celem Szczytu było m.in. zidentyfikowanie sposobów wzmocnienia systemów żywnościowych oraz osiągnięcie postępu w realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Zakres realizowanego przez KOWR projektu wpisuje się w ścieżkę działania ONZ dotyczącą zapewnienia wszystkim dostępu do bezpiecznej i pożywnej żywności oraz łączy się ze ścieżką obejmującą przenoszenie wzorców zrównoważonej konsumpcji.

Polska, wdrażając pilotażowy projekt *Paszportyzacja polskiej żywności* identyfikujący produkcję żywności, podjęła próbę usystematyzowania informacji w cyfrowym systemie gwarantującym, że żywność jest bezpieczna i najwyższej jakości. Dzięki jego wdrożeniu system żywnościowy może stać się bardziej zrównoważony, a uczestnicy łańcucha dostaw będą mogli uzyskać wiarygodną informację o produkcie spożywczym.

POLSKI ŁĄD

Projekt wpisano także do programu Polski Ład, w którym zawarto szereg rozwiązań dla polskiej

wsi. Cyfryzacja rolnictwa stała się faktem, a zatem wdrożenie „paszportów” będzie zwiększeniem wartości dodanej produkowanej w Polsce żywności.

W PRZYSZŁOŚCI

Z dostępnych informacji wynika, że dotychczas na świecie nie zbudowano narzędzia informatycznego, które w swoich założeniach obejmowałoby tak duży zakres danych o produkcie żywnościowym, jaki przewidziano w polskim „paszporcie”. Jednocześnie coraz więcej grup uczestników łańcucha dostaw wymaga (importerzy, sieci handlowe, konsumenci), aby żywność posiadała niepodważalne certyfikaty jakości i autentyczności. Zatem nie ma wątpliwości, że polski sektor rolno-spożywczy potrzebuje innowacyjnego narzędzia informatycznego w postaci kompatybilnego systemu IT zbierającego dane o procesie produkcyjnym żywności.

Po zrealizowaniu pilotażu i uzyskaniu pewności, że jest możliwość zapewnienia logicznego i niepodważalnego ciągu danych pochodzących od producenta, poprzez przetwórstwo, transport i magazynowanie, będą kontynuowane prace zmierzające do zbudowania i wdrożenia systemu

docelowego, który udostępni, w określonym zakresie, informacje wszystkim uczestnikom łańcucha dostaw, w tym konsumentom. Filarami zrównoważonego systemu żywnościowego są: praktyki rolnicze, systemy dystrybucji żywności, a także ograniczenia marnotrawienia żywności w całym systemie. Tak więc w kolejnym etapie prac przewidywana jest rozbudowa systemu docelowego o nowe produkty i funkcjonalności. Przyczyni się to do zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego w Polsce, a także ułatwi rozwój eksportu rodzimej żywności cenionej w świecie za wysoką jakość.

Michał Wiśniewski
Zastępca Dyrektora Generalnego
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

ATRAKCYJNA OFERTA

GRUNTÓW NIEROLNYCH

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, oprócz nieruchomości rolnych, ma bardzo atrakcyjną ofertę gruntów, które wykorzystywane są głównie jako tereny pod inwestycje. W I półroczu 2021 r. KOWR sprzedał 646,5 ha gruntów nierolnych.

Od czterech lat Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa odnotowuje rokrocznie sprzedaż nieruchomości nierolnych na zbliżonym poziomie od 600 do 800 ha. Roczne kwoty ze sprzedaży terenów inwestycyjnych to ok. 250–400 mln zł. W I półroczu 2021 r. KOWR sprzedał 646,5 ha gruntów nierolnych za kwotę 292,1 mln zł. W tym celu zawarł 1141 transakcji. Średnia cena sprzedaży 1 ha gruntów nierolnych wyniosła 451,8 tys. zł.

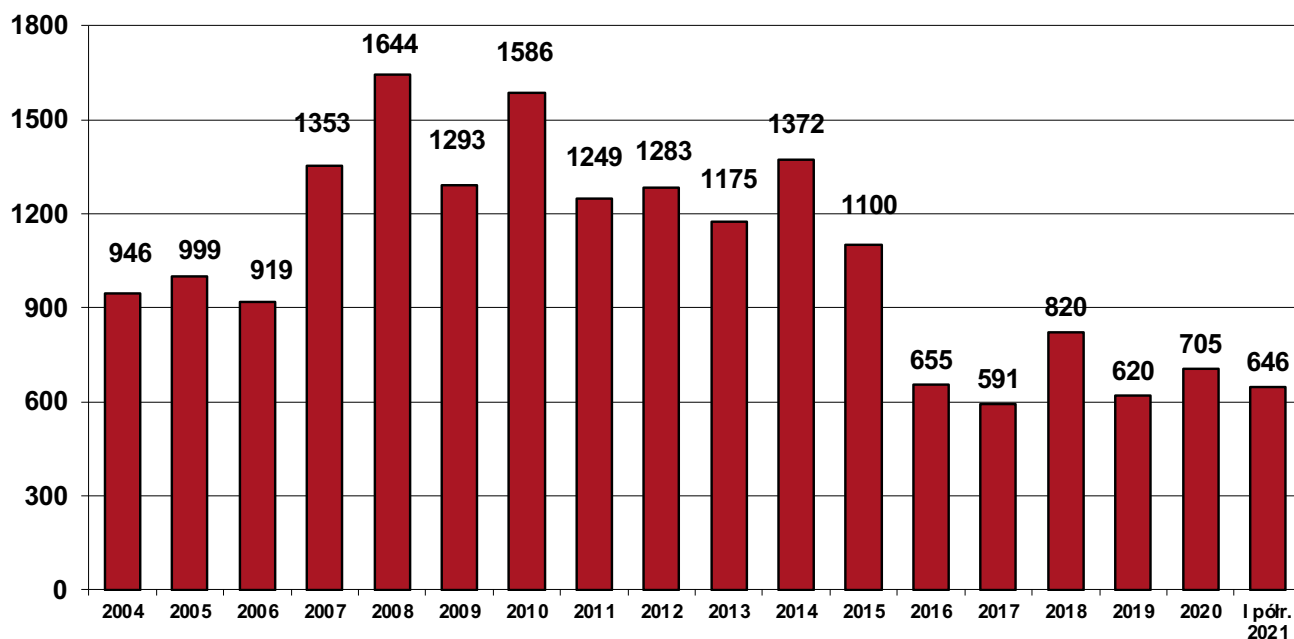
Najwięcej gruntów nierolnych w I półroczu 2021 r. sprzedano w OT w Olsztynie – 152 ha, w OT w Gorzowie – 114 ha, w OT w Opolu – 93 ha i w OT w Pruszczu Gdańskim – 66 ha (razem 425 ha – 66% sprzedanych gruntów nierolnych ogółem).

Wśród nabywców gruntów nierolnych w tym okresie przeważały osoby fizyczne, które stanowiły ponad 83% nabywców ogółem.

Podstawowym trybem sprzedaży nieruchomości nierolnych jest przetarg nieograniczony. Przetargi organizowane są w 17 Oddziałach Terenowych KOWR. W przetargach mogą brać udział osoby fizyczne i prawne, które wpłaciły wadium i stawiły się we właściwym miejscu.

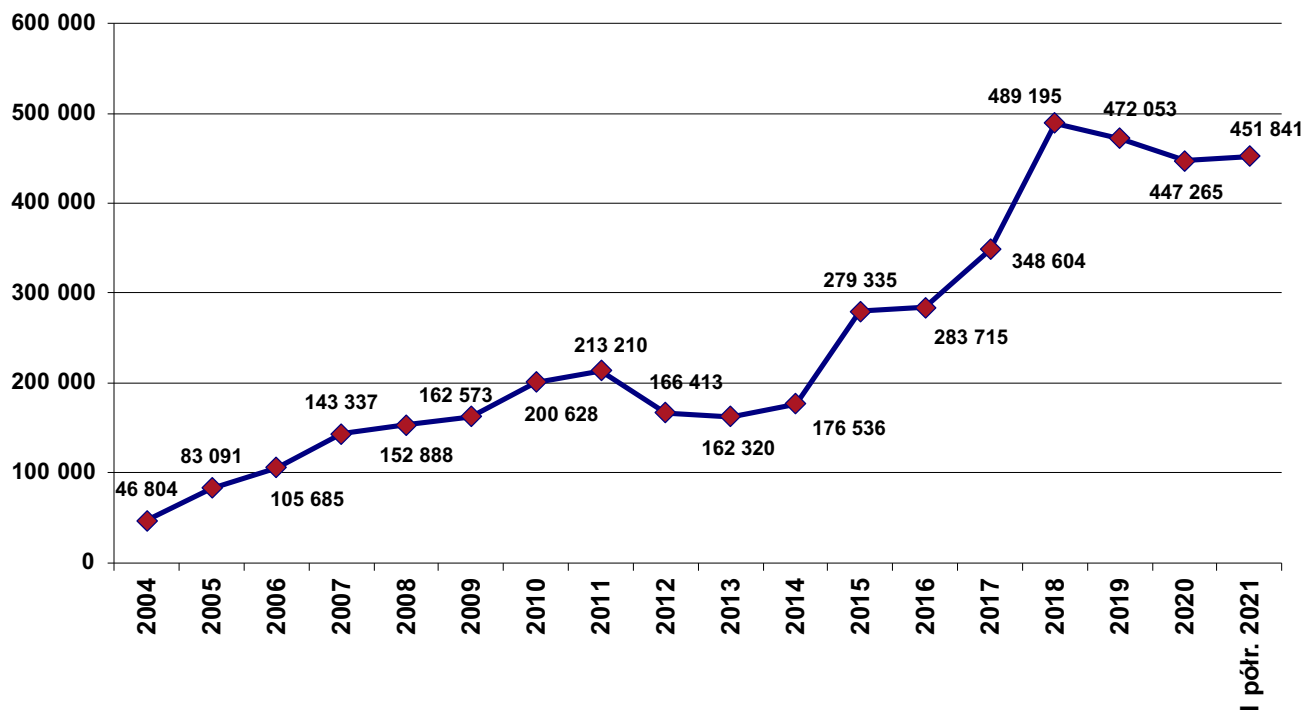
Istnieje możliwość nabycia nieruchomości inwestycyjnej od KOWR przy rozłożeniu płatności na raty. Ma to miejsce wyłącznie przy sprzedaży w kolejnym przetargu, jeżeli poprzedzający nie został rozstrzygnięty. W takim przypadku cenę sprzedaży można rozłożyć tylko na roczne raty, wysokość pierwszej wpłaty nie może być niższa niż 50%, a okres spłaty całej należności – nie dłuższy niż 5 lat. Inne warunki rozłożenia ceny sprzedaży na raty, podyktowane specyfiką sprzedawanej nieruchomości, są możliwe po uzyskaniu zgody Dyrektora Generalnego KOWR.

Sprzedaż gruntów nierolnych (ha) w latach 2004 – I półroczu 2021 r.

Źródło: Departament Gospodarowania Zasobem KOWR.

Srednie ceny sprzedaży gruntów nierolnych (zł/ha) w latach 2004 – I półrocze 2021 r.

Źródło: Departament Gospodarowania Zasobem KOWR.

Atutami nieruchomości nierolnych oferowanych przez KOWR są przede wszystkim znakomita komunikacja i duża powierzchnia, na której mogą powstać inwestycje typu „greenfield”, parki technologiczne i przemysłowe, centra biznesowe, handlowe, logistyczne, składy magazynowe, nowoczesne budownictwo mieszkaniowe. Część wchodzi w skład dynamicznie rozwijających się aglomeracji i ośrodków przemysłowych, takich jak: Warszawa, Wrocław, Poznań, Katowice. Tereny inwestycyjne, bo takie przeznaczenie otrzymują najczęściej nieruchomości nierolne oferowane przez KOWR, położone są w bezpośrednim sąsiedztwie lub w bliskiej odległości od strategicznych węzłów komunikacyjnych i transportowych – istniejących lub budowanych autostrad i lotnisk.

Wiele terenów inwestycyjnych położonych jest w Specjalnych Strefach Ekonomicznych. Podmioty inwestujące w SSE mogą prowadzić działalność gospodarczą na preferencyjnych warunkach, takich jak ulgi podatkowe i zwolnienia. Umożliwia to rozwój ekonomiczny w różnych regionach kraju. Obecnie w Polsce mamy 14 Specjalnych Stref Ekonomicznych, których obszar wynosi ok. 25 tys. ha. W 9 z nich KOWR posiada swoje grunty. Do najbardziej znanych można zaliczyć Wałbrzyską SSE, SSE Mielecką i Tarnobrzeską – zlokalizowane wzdłuż autostrady A4 oraz na niektórych odcinkach drogi szybkiego ruchu S19, a także SSE zarządzane przez Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o.

Każdego roku wzrasta liczba nabywców działek inwestycyjnych. Z oferty KOWR skorzystały już takie światowe koncerny jak: Michelin, Ikea, McDonald's, Electrolux, Jerónimo Martins, Toyota, Mercedes-Benz, Viessmann, Cersanit czy Zalando.

Wszelkie informacje dotyczące ofert i przetargów, w tym harmonogramy i ogłoszenia, są dostępne na portalu internetowym KOWR (www.kowr.gov.pl), a także w siedzibie właściwego Oddziału Terenowego KOWR.

Wojciech Adamczyk

Główny Specjalista

Wydział Medialny i Rzecznika Prasowego

Biurowisko Dyrektora Generalnego KOWR

SPÓŁKI KOWR

DLA POLSKICH ROLNIKÓW

Spółki hodowlane KOWR upowszechniają wiedzę i doświadczenia w zakresie najnowszych osiągnięć zarówno w hodowli i nasiennictwie roślin rolniczych oraz ogrodniczych, jak i hodowli zwierząt gospodarskich oraz koni, a także nowoczesnego rolnictwa. Spółki realizują powyższą funkcję, prezentując swoje osiągnięcia i ofertę podczas rolniczych wydarzeń krajowych i międzynarodowych.

We współczesnym rolnictwie, często wyspecjalizowanym, istotna jest przede wszystkim równowaga w uprawie i hodowli z uwzględnieniem zarówno kwestii środowiskowych, jak i bezpieczeństwa żywnościowego kraju. Odmianą rolę w rozwoju krajowego rolnictwa odgrywają spółki hodowlane nadzorowane przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. Spółki KOWR, ze względu na swoją działalność misyjną, bezpośrednio kreują i upowszechniają postęp biologiczny w polskim rolnictwie. Postęp biologiczny to najważniejszy czynnik oddziałujący na wzrost efektywności produkcji rolniczej w zakresie zwiększenia ilości produktów rolnych oraz podniesienia ich jakości. Najcenniejszy materiał genetyczny roślin i zwierząt stanowi bazę dla postępu biologicznego, który w postaci nowych odmian roślin oraz kolejnych pokoleń zwierząt hodowlanych jest dostępny dla polskich rolników. Jednym ze wskaźników zrównoważenia w kontekście środowiska jest także prowadzona w spółkach KOWR produkcja roślinna i zwierzęca. Celem działań spółek jest uzyskiwanie coraz wyższych wydajności jednostkowych przy wykorzystaniu

nowoczesnych metod i technologii, jak również stałe zwiększanie efektywności produkcji zwierzęcej i roślinnej. Spółki hodowlane KOWR pełnią rolę upowszechniania wiedzy i doświadczeń w zakresie najnowszych osiągnięć w hodowli i nasiennictwie roślin rolniczych i ogrodniczych, hodowli zwierząt gospodarskich (bydło mleczne i mięsne, świnie i owce) oraz koni, a także nowoczesnego rolnictwa.

O skali i wadze dokonań w hodowli w spółkach KOWR świadczą m.in. wyniki prestiżowego, zapoczątkowanego w 1994 roku na Targach Rolno-Spożywczych POLAGRA (obecnie Międzynarodowe Targi Rolnicze POLAGRA – PREMIERY), konkursu o Złoty Medal Międzynarodowych Targów Poznańskich. Do tej pory Złotym Medalem MTP wyróżnionych zostało 110 odmian wytworzonych w spółkach KOWR, w tym 58 odmian roślin rolniczych – przede wszystkim zbóż i strączkowych – oraz 52 odmiany warzyw – zwłaszcza cebulowych i korzeniowych. Udział spółek w tym wydarzeniu nie jest jedynym, podczas którego spółki prezentują swoją ofertę. Głównymi wydarzeniami krajowymi i międzynarodowymi są:

1. Narodowa Wystawa Zwierząt Hodowlanych w Poznaniu;
2. Międzynarodowe Targi Rolno-Przemysłowe AGRO-TECH w Minikowie;
3. Krajowa Wystawa Rolnicza – Ogólnopolskie Dożynki Jasnogórskie w Częstochowie;
4. Cykl Zawodów Jeździeckich Cavaliada Tour;
5. Międzynarodowa Wystawa Rolnicza AGRO SHOW w Bednarach;
6. Międzynarodowe Targi Techniki Rolniczej AGROTECH w Kielcach.

Ponadto spółki biorą udział również w mniejszych regionalnych wydarzeniach, które – oprócz możliwości zawierania podczas nich umów kontraktowych – prezentują i promują działalność spółek, a także dorobek polskiej hodowli roślin

i zwierząt gospodarskich oraz koni. Stoiska spółek cieszą się dużym zainteresowaniem wśród rolników oraz producentów, którzy otrzymują cenne porady w zakresie szerokiej oferty prezentowanej przez spółki. Podczas wydarzeń spółki hodowli roślin KOWR prezentują zwiedzającym szeroką ofertę polskich odmian zbóż, roślin motylkowych, ziemniaka, buraka cukrowego, buraka pastewnego i traw, a także roślin warzywnych i kwiatów. Spółki oferują odmiany dostosowane do rodzimych warunków klimatycznych i glebowych. W większości gatunków rodzime odmiany są lepiej od zagranicznych przystosowane do warunków naszego kraju, gdyż są bardziej odporne na niskie temperatury, okresowe susze, dużą zmienność pogody klimatu przejściowego, bardziej tolerancyjne na relatywnie niską roczną sumę temperatur i godzin nasłonecznienia, na lekkie, zakwaszone gleby czy też są bardziej przydatne do uprawy na mniej żyznych glebach. W doborze rodzimych odmian roślin rolniczych i warzyw spółki prezentują również te, które odpowiadać będą oczekiwaniom producentów gotowych ponieść większe nakłady w oczekiwaniu wysokich wydajności jednostkowych z hektara.

Spółki hodowli zwierząt prezentują osiągnięcia w zakresie doskonalenia genetycznego zwierząt gospodarskich: bydła mlecznego i mięsnego, trzody chlewnej, koni oraz owiec. Oferta handlowa obejmuje wysokiej jakości męski i żeński materiał hodowlany bydła mlecznego i mięsnego, wysokiej jakości zarodki bydlęce, materiał czystorasowy

i krzyżówkowy w różnych zestawach genotypowych 3 ras świń oraz maciorki i tryczki hodowlane. Dużym zainteresowaniem zwiedzających cieszą się stoiska stadnin i stad KOWR, które prezentują ofertę koni 9 ras z przeznaczeniem do hodowli i sportów konnych, a także do użytkowania w agroturystyce, rekreacji i hipoterapii. W trakcie wydarzeń wystawienniczych można zapoznać się również z usługami hotelarskimi i turystycznymi, ofertami pensjonatów dla koni oraz szkoleń (kursy powożenia i jazdy konne) realizowanymi przez spółki KOWR.

Departament Nadzoru nad Spółkami KOWR
Wydział Wsparcia i Promocji Hodowli

WSPARCIE RYNKU PRODUKTÓW PSZCZELICH – PODSUMOWANIE SEZONU 2020/2021

Miód jest cenionym produktem konsumpcyjnym, a wyroby pszczelarskie mają szerokie zastosowanie w przemyśle spożywczym, kosmetycznym oraz farmaceutycznym. Miody i produkty pszczele wytwarzane w Polsce odznaczają się wysoką jakością. Do rozwoju pszczelarstwa w Polsce przyczynia się w dużym stopniu realizowany przez KOWR mechanizm WPR „Wsparcie rynku produktów pszczelich”.

Jednym z wymiernych efektów realizacji tego mechanizmu jest zwiększająca się liczba rodzin pszczelich. Wzrost populacji pszczół w Polsce, oprócz aspektu środowiskowego i ekonomicznego, ma duże znaczenie w kontekście wizji przyszłości Unii Europejskiej po 2021 r., w tym dotyczącej rolnictwa oraz rozwoju obszarów wiejskich.

Branża pszczelarska w Unii Europejskiej – jako ważny element wspólnej polityki rolnej – jest wspierana od 1997 r. Dofinansowywanie przez Komisję Europejską działań państw członkowskich na rynku produktów pszczelich jest podyktowane potrzebą:

- rozwoju terenów wiejskich,
- ujednoczenia warunków produkcji i zbytu produktów pszczelich,
- utrzymania równowagi ekologicznej, zapobiegania rozdrobnieniu produkcji i handlu miodem,
- zwalczania choroby pszczół (warrozy) oraz
- równoważenia popytu na miód z jego podażą.

W Polsce sektor pszczelarski jest wspierany od 2004 r. m.in. przez KOWR (wcześniej ARR) poprzez realizację zatwierdzonego przez Komisję Europejską na trzyletnią perspektywę Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa (KPWP). Zasięg tej pomocy jest ogromny, corocznie środki pochodzące z programu trafiają do kilkudziesięciu tysięcy pszczelarzy, reprezentowanych przez około sto organizacji pszczelarskich. Wspomniane organizacje są bardzo ważnym ogniwem w całym procesie: z uwagi na wykwalifikowane zasoby kadrowe pomagają pszczelarzom, ułatwiając im tym samym uczestnictwo w mechanizmie i otrzymanie pomocy.

Warto zauważyć, iż od początku funkcjonowania programu do rodzimych pszczelarzy trafiły środki finansowe w kwocie niemal 350 mln zł, co pozwoliło na istotne unowocześnienie i zmodernizowanie krajowych pasiek.

DLACZEGO WSPARCIE TEGO SEKTORA JEST TAK ISTOTNE?

Pamiętajmy, że pszczoły biorą udział w zapyłaniu blisko 70% gatunków roślin, co stanowi 90% światowego pożywienia; a w kraju ich rola jako zapylaczy dla całego ekosystemu jest niezastępowalna i szacowana na poziomie 4,5 mld złotych. **Bez pszczół nie byłoby życia.**

ZASADY WYNIKAJĄCE Z KRAJOWEGO PROGRAMU WSPARCIA PSZCZELARSTWA

Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa finansowany jest w 50% ze środków unijnych i w 50% z budżetu krajowego. Refundacji podlegają całkowite lub częściowe (w zależności od kierunku wsparcia) koszty netto poniesione na realizację działań określonych w Krajowym Programie Wsparcia Pszczelarstwa przez podmioty uprawnione, tj.: związki pszczelarskie, stowarzyszenia pszczelarzy, zrzeszenia pszczelarzy, spółdzielnie pszczelarskie, grupy producentów rolnych (w zakresie działalności pszczelarskiej) oraz organizacje producentów. Końcowymi odbiorcami wsparcia rynku produktów pszczelich są gospodarstwa pasieczne posiadające weterynaryjny numer identyfikacyjny lub pasieki wpisane do rejestrów prowadzonych przez powiatowych lekarzy weterynarii.

Dofinansowaniem mogą być objęte następujące działania:

- przeprowadzanie szkoleń i konferencji
- zakup sprzętu pszczelarskiego
- zakup pszczoł
- wykonanie analiz jakości miodu
- zakup leków do zwalczania warrozy
- wsparcie naukowo-badawcze (od sezonu 2021/2022).

SEZON 2020/2021 – INNY NIŻ POPRZEDNIE

W bieżącym sezonie pula środków do rozdysponowania była najwyższa w historii tego programu i wynosiła 46 mln zł. W czerwcu 2021 r., a więc niemal w końcówce sezonu, decyzją KE Polska otrzymała dodatkowe fundusze w wysokości ok. 10 mln zł. Wykonanie programu wymagało niezwykle zaangażowania zarówno pracowników rozpatrujących projekty, jak i organizacji pszczelarskich oraz samych pszczelarzy, by w jak największym stopniu zagospodarować środki z KPWP. Wszystkie zakupy musiały być dokonane w okresie pozwalającym na złożenie wniosków o płatność wraz z fakturami dokumentującymi poniesione wydatki do końca lipca, natomiast już na początku października KOWR przekazał do agencji płatniczej listy płatności, a następnie środki zostały rozdysponowane na konta podmiotów uprawnionych.

W tym miejscu nie sposób nie wspomnieć o skutkach pandemii COVID-19, która także znacząco utrudniła wykonanie programu. Najtrudniejszym przedsięwzięciem było przeprowadzenie szkoleń wśród pszczelarzy z uwagi na brak możliwości ich realizacji w trybie stacjonarnym, co w dużej mierze spowodowało, że związki pszczelarskie rezygnowały z ich organizacji.

W sezonie 2020/2021 do KOWR zostały złożone 444 projekty, a wniosków o refundację, m.in. z powodów wymienionych wyżej, wpłynęło jedynie 387. Niestety nie wszystkim w tym roku udało się zrealizować plany zakupowe, szkoleniowe lub w inny sposób modernizujące pasieki. Finalnie dla 384 wniosków dokonano wypłat w wysokości 36,3 mln zł, co stanowi najwyższą wydatkowaną kwotę w historii programu w kraju.

To był sezon trudny, ze względu na trwającą pandemię i wynikające z niej ograniczenia, ale trzeba też dostrzec jego pozytywne aspekty: potrzeby i problemy branży pszczelarskiej są coraz bardziej dostrzegane. Świadczyć o tym może istotnie zwiększająca się w ostatnich latach pula środków na ten ważny sektor polskiego rolnictwa.

Monika Koźlakiewicz

Zastępca Dyrektora

Departamentu Interwencji Rynkowych KOWR

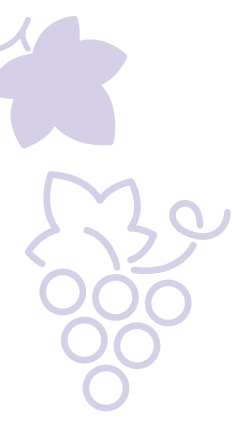
DZIAŁANIE	PRYZNANE KWOTY REFUNDACJI [ZŁ]	LICZBA PODPISANYCH UMÓW	PRYZNANE W UMOWACH KWOTY REFUNDACJI PO ZWIĘKSZENIU ŚRODKÓW I ANEKSACH [ZŁ]	LICZBA OBSŁUŻONYCH I WYPŁACONYCH WNIOSKÓW O REFUNDACJĘ	WYPŁACONA KWOTA REFUNDACJI [EURO]	WYPŁACONA KWOTA REFUNDACJI [ZŁ]	% WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW
Szkolenia	954 040,08	44	981 907,94	17	38 133,41	173 876,99	18%
Zakup leków do zwalczania warrozy	10 479 854,11	97	14 708 665,04	92	2 820 968,96	12 862 772,10	87%
Zakup urządzeń do prowadzenia gospodarki wędrowniej	1 613 904,48	71	2 234 839,93	66	319 330,55	1 456 051,71	65%
Analiza jakości miodu	248 987,52	35	363 055,26	26	45 440,61	207 195,61	57%
Zakup pszczoł	6 744 092,69	92	8 114 805,70	90	1 321 617,13	6 026 177,55	74%
Zakup sprzętu pszczelarskiego	15 823 238,09	95	19 204 826,20	93	3 408 342,57	15 541 019,63	81%
RAZEM	35 864 116,97	434	45 608 100,07	384	7 953 833,23	36 267 093,59	80%

ZMIANY NA RYNKU WINA

W ŚWIETLE PROJEKTU USTAWY

O WYROBACH WINIARSKICH

Prowadzenie przez KOWR ewidencji winnic, nowe obowiązki dla producentów wina, ale również ograniczenie liczby deklaracji przekazywanych przez plantatorów winorośli i producentów wina to zapisy ujęte w projekcie ustawy o wyrobach winiarskich, nad którą obecnie pracują posłowie.

Rozwój branży winiarskiej, a przede wszystkim konieczność dostosowania prawodawstwa krajowego do aktualnych przepisów prawa Unii Europejskiej dotyczących rynku wina przyczyniło się do powstania projektu nowej ustawy winiarskiej, która w czerwcu 2021 r. została skierowana do Sejmu RP. Projekt ustawy jest przedmiotem pracy podkomisji nadzwyczajnej do rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o wyrobach winiarskich.

Projekt nowej ustawy przyjmuje część dotychczasowych rozwiązań wynikających z przepisów zawartych w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrotie tymi wyrobami i organizacji rynku wina oraz doprecyzowuje kwestie dotyczące wyrobów winiarskich.

Projektowana ustawa wprowadza **zmiany w sektorze rynku wina**, w szczególności polegające na:

- prowadzeniu przez KOWR **ewidencji winnic**;
- wprowadzeniu **obowiązku dla producentów wina zamierzających wyrabiać wino z winogron** pozyskanych z upraw winorośli wpisanych do ewidencji winnic informowania KOWR corocznie o tym zamiarze;
- **ograniczeniu liczby przekazywanych przez plantatorów winorośli i producentów wina deklaracji** (tylko do zapasów win na koniec roku winiarskiego, zbiorów winogron oraz produkcji wina).

Zapisy projektu ustawy określają wymagania dotyczące prowadzenia **ewidencji winnic, do**

której wpisywane będą wyłącznie uprawy winorośli położone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Wprowadzenie w projekcie ustawy ewidencji winnic ma na celu ewidencjonowanie wszystkich działek, na których uprawia się winorośl w celu wyrobu wina wprowadzanego do obrotu. **Wpis do ewidencji winnic będzie dokonywany jednorazowo** na wniosek plantatora winorośli. **Ewidencja winnic będzie jawna**, a informacje w niej zawarte będą mogły być zamieszczane na stronie internetowej KOWR. Dane te zapewnią producentom wina nieposiadającym upraw winorośli możliwość uzyskania informacji o uprawach, z których można pozyskać krajowe winogrona.

Ponadto projektowana ustawa wprowadza **zmiany dotyczące producentów fermentowanych napojów winiarskich, którzy zobowiązani są do posiadania wpisu w rejestrze przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich**, obejmujące w szczególności:

- **przeniesienie kompetencji prowadzenia ww. rejestru do KOWR** (obecnie rejestr ten prowadzony jest przez MRiRW);
- **zmiany i ujednoczenie definicji fermentowanych napojów winiarskich** zgodnie z oczekiwaniami i potrzebami zarówno branży winiarskiej, jak i konsumentów;
- **umożliwienie:**
  - 1) produkcji cydru, cydru jakościowego, cydru lodowego, perry, perry jakościowego, perry

lodowego, wina owocowego jakościowego oraz miodu pitnego jakościowego z surowców wyrobionych głównie we własnym gospodarstwie proporcjonalnie do wielkości posiadanych hektarów sadów lub liczby uli, w tym **zwiększenie limitu wyrobu fermentowanych napojów winiarskich z surowców pochodzących z własnego gospodarstwa ze 100 hektolitrow (10 000 litrów) do maksymalnie 1000 hektolitrow (100 000 litrów) w skali roku;**

- 2) zakupu części surowców do wyrobu takich napojów w województwie, w którym jest prowadzony wyrób tych napojów;
- 3) przedsiębiorcom wyrobu takich napojów poza składem podatkowym;

- **nadawanie kodu podmiotom butelkującym wina, producentom, importerom oraz dostawcom wpisanym do ww. rejestru** zgodnie z obowiązującym prawem Unii Europejskiej, co dotychczas nie było uregulowane prawem krajowym.

W zakresie rynku wyrobów winiarskich **Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa zostaną powierzone działania**, które będą obejmowały:

- prowadzenie rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich;
- prowadzenie ewidencji winnic;
- gromadzenie informacji nt. producentów wina;
- zbieranie danych dot. zbiorów winogron do wyrobu wina, produkcji wina oraz zapasów wina;
- nadawanie kodu podmiotom butelkującym wina, producentom oraz importerom wpisanym do rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich;

- przetwarzanie powyższych danych oraz ich udostępnianie innym instytucjom kontrolnym.

Ponadto projekt ustawy o wyrobach winiarskich nakłada na KOWR obowiązek prowadzenia ewidencji winnic i rejestrów w systemie informatycznym, w których gromadzone będą dane dotyczące uczestników rynku wina, tj. plantatorów winnic, producentów wina oraz przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich. **System umożliwi dostęp do informacji również innym instytucjom kontrolnym działającym na rynku wina**, tj. WIJHARS oraz WIORiN, co umożliwi skuteczną kontrolę w sektorze wina w zakresie kompetencji tych instytucji.

Organizacja rynku wyrobów winiarskich określona w projekcie ustawy przyczyni się do ograniczenia sprawozdawczości, zmniejszenia barier administracyjnych, przejrzystości w wymiany informacji z instytucjami współpracującymi z KOWR.

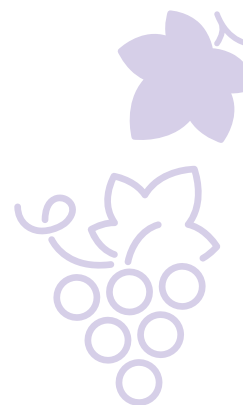
Wejście w życie projektowanych przepisów ustawy o wyrobach winiarskich pozytywnie wpłynie na sytuację producentów pragnących rozpocząć produkcję wyrobów winiarskich w Polsce.

Anna Rytelewska
Główny Specjalista

Wydział Monitorowania Rynków Rolnych
Departament Interwencji Rynkowych KOWR

Agnieszka Idziak
Główny Specjalista

Wydział Monitorowania Rynków Rolnych
Departament Interwencji Rynkowych KOWR

MONITOROWANIE RYNKU

MAKU I KONOPI WŁÓKNISTYCH

– NOWE ZADANIA KOWR

Obowiązek monitorowania upraw i skupu maku oraz konopi włóknistych zostanie przeniesiony na Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. Taki zapis znalazł się w poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw.

Obecnie trwają prace nad nowelizacją ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020, poz. 2050) w zakresie uprawy maku i konopi włóknistych.

Dotychczasowy stan prawny tych upraw w Polsce zawiera uregulowania, zgodnie z którymi producent i podmiot skupujący mak lub konopie włókniste składają corocznie wnioski, wraz z całą dokumentacją, do wójtów, burmistrzów, prezydentów miast lub marszałków województw o wydanie decyzji upoważniającej do uprawy lub skupu maku lub konopi włóknistych. Ponadto za określenie powierzchni upraw odpowiedzialny jest sejmik województwa.

Natomiast, w myśl zapisów w projekcie ustawy, rejestr maku i konopi włóknistych będzie prowadzony przez **dyrektora oddziału terenowego KOWR** właściwego ze względu na miejsce zamieszkania i adres albo siedzibę i adres podmiotu, co pozwoli na prowadzenie rejestru skupiającego wszystkich uczestników tych rynków.

Nowe przepisy ułatwią podmiotom prowadzenie działalności w zakresie uprawy i skupu maku lub konopi włóknistych dzięki m.in:

- szybkiej rejestracji,
- zniesieniu obowiązku uzyskania corocznego zezwolenia,
- zniesieniu ograniczenia powierzchniowego, regionalnego oraz czasowego w wydawanym zaświadczeniu,
- rozszerzeniu przeznaczenia i celów, na jakie będzie wykorzystywany mak lub konopie włókniste,

- umożliwieniu uprawy maku i konopi włóknistych na potrzeby własne.

Poselski projekt ustawy **przewiduje prowadzenie rejestru pierwszych podmiotów skupujących, które skupują mak lub konopie włókniste bezpośrednio od producentów tych upraw**. Powyższe rozwiązanie usprawni prowadzenie kontroli przez jednostki do tego uprawnione, tj. KOWR i policję.

Projekt ustawy nakłada również na producentów i podmioty skupujące mak i konopie włókniste szereg obowiązków i wymogów, których nieprzestrzeganie może skutkować nałożeniem kary pieniężnej (np.: za uniemożliwienie lub utrudnianie kontroli, umieszczanie we wnioskach danych niezgodnych ze stanem faktycznym, nieterminowe składanie dokumentów), kary grzywny (np. sprzedaż lub skup maku i konopi włóknistych podmiotowi niewpisanemu do rejestru prowadzonego przez KOWR) oraz zgłoszeniem na policję (np. gdy istnieje podejrzenie, że uprawiane, magazynowane, skupowane lub przetwarzane przez producenta lub podmiot konopie mogą być konopiami innymi niż włókniste).

Projektowana zmiana ustawy ma na celu wsparcie rozwoju upraw maku i konopi z uwzględnieniem celu nadrzędnego, czyli przeciwdziałania narkomanii.

Beata Kurant

Główny Specjalista

Wydział Monitorowania Rynków Rolnych
Departament Interwencji Rynkowych KOWR

KOLEJNY ROK

Z „PROGRAMEM DLA SZKÓŁ”

Warzywa, owoce oraz mleko i jego przetwory to ważne składniki codziennej diety dzieci. Głównym celem realizowanego przez KOWR „Programu dla szkół” jest kształtowanie zdrowych nawyków żywieniowych dzieci oraz propagowanie zdrowego odżywiania.

Uczniowie bezpłatnie otrzymują owoce i warzywa, tj.: jabłka, gruszki, śliwki (w I semestrze), truskawki (w II semestrze), marchewki, rzodkiewki, paprykę słodką (w I semestrze), kalarepę, pomidorki oraz soki owocowe, a także produkty mleczne, tj.: mleko białe, serki twarogowe, jogurty i kefiry naturalne.

Dzieciom uczestniczącym w programie udostępnia się co najmniej 2 razy w tygodniu świeże owoce i warzywa (przygotowane do bezpośredniego spożycia) oraz soki, a także produkty mleczne.

W zakres programu wchodzi nie tylko dostawa owoców i warzyw oraz mleka i produktów mlecznych, lecz także działania edukacyjne w szkołach służące propagowaniu zdrowego odżywiania, promocja oraz ocena programu.

Działania edukacyjne stanowią, obok dostaw produktów, jeden z głównych elementów „Programu dla szkół”. Szkoły są zobowiązane przeprowadzić w każdym semestrze roku szkolnego co najmniej dwa działania zgodnie z wytycznymi określonymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu realizacji w szkołach środków towarzyszących o charakterze edukacyjnym, które służą prawidłowej realizacji programu dla szkół oraz upowszechniają wśród dzieci zdrowe nawyki żywieniowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 1302). Działania te powinny obejmować edukację z zakresu zasad zdrowego żywienia, pochodzenia i uprawy owoców i warzyw oraz wytwarzania produktów mlecznych, a także przeciwdziałania marnotrawieniu żywności.

Program finansowany jest ze środków pochodzących z budżetu UE oraz środków z budżetu krajowego. Polska jest jednym z największych jego beneficjentów w UE pod względem przyznanego budżetu wśród państw takich jak Niemcy, Francja i Włochy.

„Program dla szkół” jest skierowany do dzieci z klas I–V szkół podstawowych, ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia oraz klas I–II ogólnokształcących szkół baletowych.

REALIZACJA „PROGRAMU DLA SZKÓŁ” W ROKU SZKOLNYM 2021/2022

Budżet na realizację Programu w Polsce w roku szkolnym 2021/2022 wynosi łącznie 229,09 mln zł, w tym 100,99 mln zł z budżetu UE oraz 128,10 mln zł z budżetu krajowego.

W roku szkolnym 2021/2022 w „Programie dla szkół” uczestniczy:

- w komponencie owocowo-warzywnym – 11 185 szkół podstawowych, w których owoce i warzywa otrzymuje ok. 1,556 mln dzieci z klas I–V (ok. 83% dzieci z grupy docelowej),
- w komponencie mlecznym – 11 406 szkół podstawowych, w których mleko i produkty mleczne otrzymuje ok. 1,568 mln dzieci z klas I–V (ok. 84% dzieci z grupy docelowej).

Umowy ze szkołami podpisało 79 zatwierdzonych dostawców owoców i warzyw oraz 82 dostawców mleka i produktów mlecznych.

W każdym semestrze roku szkolnego 2021/2022 jedno dziecko może otrzymać 38 porcji owoców i warzyw oraz 34 porcje mleka i przetworów mlecznych. Porcje są udostępniane uczniom w dwóch okresach udostępniania obejmujących po 10, 11 albo 12 wybranych tygodni w każdym semestrze roku szkolnego. W każdym z tygodni dziecka udostępnia się co najmniej 2 porcje owoców i warzyw oraz co najmniej 2 porcje mleka i przetworów mlecznych.

Udostępnianie owoców i warzyw oraz mleka i przetworów mlecznych w I semestrze roku szkolnego 2021/2022 rozpoczęło się 20 września 2021 r., a w II semestrze roku szkolnego 2021/2022 rozpocznie się po zakończeniu ferii zimowych w danym województwie.

Anna Dorota Gut
Dyrektor Departamentu
Wspierania Konsumpcji KOWR

ROLNICTWO EKOLOGICZNE

MA PRZYSZŁOŚĆ

Rolnictwo ekologiczne w Polsce to temat, który od wielu lat budzi zainteresowanie. O produkcji eko w Polsce na dużą skalę, możemy mówić od 2004 r., czyli od akcesji Polski do Unii Europejskiej. To właśnie wtedy zaczęliśmy obserwować wzrost liczby gospodarstw i przetwórnictwa ekologicznych.

Strategia Komisji Europejskiej związana z Zielonym Ładem zakłada wzrost produkcji ekologicznej do 25%. Jest to bardzo ambitna strategia, lecz z uwagi na zróżnicowanie gospodarstw rolnych w Polsce powinna być wdrażana w sposób bardzo przemyślany. Istotną rolę będzie właściwe doradztwo oraz instrumenty odpowiednie dla gospodarstw z różnych części kraju.

Obecnie w Polsce według danych za rok 2020 funkcjonuje 18 575 gospodarstw ekologicznych. Gospodarstwa te prowadzą produkcję na powierzchni 509 291 ha. Największe obszary objęte certyfikacją ekologiczną znajdują się w województwach zachodniopomorskim oraz warmińsko-mazurskim.

W kraju działa 20 274 certyfikowanych producentów. Na tej podstawie można utworzyć ciekawy wskaźnik mówiący o liczbie gospodarstw w stosunku do liczby przetwórnictwa, który to w tym przypadku wynosi ok. 18 do 1. Na rynkach dojrzałych, jeżeli chodzi o rolnictwo ekologiczne, takich jak Niemcy, Włochy lub Francja ta liczba wynosi mniej więcej 2 do 1 lub też 1,5 do 1. Oznacza to, że dana liczba przetwórnictwa potrafi zagospodarować cały surowiec ekologiczny w kraju. Należy podkreślić, że mówimy tutaj o rynkach, w których rozwój produkcji ekologicznej na dużą skalę rozpoczął się w latach 70–80 ubiegłego wieku. W związku z tym (według danych szacunkowych) około 80% produkcji ekologicznej, głównie w postaci surowca lub półproduktów, trafia na eksport.

Z drugiej jednak strony od wielu lat obserwujemy wzrost małych i średnich przetwórci, które swoje produkty oferują na rynek lokalny. Bardzo często poprzez krótkie łańcuchy dostaw produkty te trafiają bezpośrednio do konsumenta lub gastronomii. To właśnie produkty o krótkich terminach ważności oraz sezonowe cieszą się największym zainteresowaniem konsumentów. Przy obecnym systemie sprzedaży produktów spożywczych w Polsce bardzo ciężko przebić się małym i średnim producentom ekologicznym, dlatego na półkach super- i hipermarketów mamy dużo ekologicznych produktów importowanych. Dlatego – także w przypadku produktów ekologicznych – warto zwracać uwagę na kraj pochodzenia.

Coraz więcej z nas, polskich konsumentów, stara się kupować świadomie produkty wysokiej jakości, uprawiane ekologicznie. Wynika to, z jednej strony, ze stale zwiększającej się wiedzy na temat roli, jaką odgrywa zróżnicowana i dobrze zbilansowana dieta w dbaniu o nasze zdrowie. Z drugiej strony, coraz więcej osób troszczy się o aspekt środowiskowy i ślad węglowy. Nie zawsze jednak wiemy, jak rozpoznać takie artykuły podczas codziennych zakupów spożywczych. Ponadto nierzadko pomijamy fakt pochodzenia danego produktu, zapominając o bogactwach naturalnych, w jakie obfituje Polska.

Jakie produkty ekologiczne kupują Polacy? Przede wszystkim sięgają po owoce i warzywa. Na drugim miejscu pojawiają się ekologiczne jaja. W dalszej kolejności – mleko i jego przetwory oraz pieczywo. Kolejnymi produktami są mięso i wędliny, a na końcu – zioła, orzechy i bakalie, półprodukty oraz dania gotowe.

Stowarzyszenie „Polska Ekologia” przy współfinansowaniu ze środków funduszy promocji produktów rolno-spożywczych realizuje kampanię „Wybieram polskie eko” oraz prowadzi platformę waznadieta.pl, która wspomaga lekarzy, dietetyków i pacjentów w zakresie wykorzystania polskich produktów wysokiej jakości do przeciwdziałania chorobom cywilizacyjnym.

Działania tego rodzaju są podejmowane także w innych krajach europejskich, jak Włochy, Niemcy czy Francja, poprzez prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych edukujących konsumentów nt. wartości produkcji ekologicznej oraz jakości produktów wytworzonych w ramach systemów jakości żywności.

Produkcja ekologiczna jest szansą dla polskich gospodarstw na zaistnienie na rynku żywności wysokiej jakości. To także szansa na przejście z konkurencji ilościowej na jakościową.

Rolnicy ekologiczni mają do wykorzystania coraz więcej kanałów dystrybucji, zarówno w ramach RHD, jak i przez specjalnie uruchomioną platformę polskiebazarek.pl.

Stowarzyszenie „Polska Ekologia” prowadzi działania w zakresie promocji żywności ekologicznej na rynkach USA, Kanady, Niemiec, Danii, Włoch, Singapuru oraz Wietnamu.

Od początku 2022 r. Stowarzyszenie Polska Ekologia wraz z rumuńskim Stowarzyszeniem BioRomania będzie prowadzić w konsorcjum projekt Organicschool!, który ma na celu promocję, edukację i zwiększenie spożycia żywności ekologicznej w szkołach.

Rolnictwo ekologiczne w Polsce ma przed sobą ogromny potencjał, jesteśmy na początku drogi rozwoju i jest wiele obszarów do zagospodarowania. Bardzo ważna jest współpraca i integracja, by ten rozwój postępował dynamicznie.

Paweł Krajmas

Prezes Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Przetwórców i Producentów Produktów Ekologicznych „Polska Ekologia”

Za rozwój rynku w ostatnich latach odpowiada przede wszystkim poszerzająca się oferta ekoproduktów w supermarketach, ale sytuacja w sklepach specjalistycznych oraz internetowych również jest stabilna. Żywność ekologiczna jest coraz łatwiej dostępna w tradycyjnych sklepach spożywczych oraz punktach convenience. W czasie pandemii COVID-19 rozwinęła się sprzedaż produktów eko w internecie.

Maciej Bartoń

Pełnomocnik Zarządu Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Przetwórców i Producentów Produktów Ekologicznych „Polska Ekologia”

Dzień Rolnictwa Ekologicznego po raz pierwszy w UE

W dniu 23 września 2021 r. po raz pierwszy obchodzono Dzień Rolnictwa Ekologicznego w UE, który zainaugurowany został przez Parlament Europejski, Radę UE oraz Komisję Europejską. Inicjatywa ta wynika z „Planu działania na rzecz rozwoju produkcji ekologicznej przyjętego przez Komisję 25 marca br., w którym zapowiedziano ogłoszenie takiego dnia w celu podniesienia poziomu świadomości na temat produkcji ekologicznej. Święto ma na stałe zagościć w kalendarzu unijnych ważnych dat.

KGW W DURĄGU ZWYCIĘZCĄ

„BITWY REGIONÓW” 2021

Koło Gospodyń Wiejskich w Durągu z woj. warmińsko-mazurskiego triumfowało podczas finału VI edycji ogólnopolskiego konkursu kulinarnego „Bitwa Regionów”. Wydarzenie organizowane przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa pod honorowym patronatem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z roku na rok cieszy się coraz większą popularnością zarówno wśród uczestników, jak i widzów.

Finał konkursu, który towarzyszył Ogólnopolskim Dożynkom Jasnogórskim i Krajowej Wystawie Rolniczej, odbył się 4 września br. w Częstochowie.

Tegoroczna edycja konkursu po przerwie spowodowanej pandemią COVID-19 częściowo odbywała się w przestrzeni wirtualnej. KOWR wspólnie z MRiRW prowadził szeroką kampanię informującą o wydarzeniu z wykorzystaniem różnych środków przekazu. Konkurs składał się z dwóch etapów. W pierwszym uczestnicy mieli zaprezentować w formie wideo potrawę regionalną – danie związane z danym obszarem geograficznym, które wywodzi się z tradycji i zwyczajów kultywowanych na danym terenie. Uzupełnieniem prezentacji był opis przepisu i receptury danego dania na bazie polskich tradycyjnych produktów. Do I etapu konkursu zgłosiło się 618 zespołów. Komisja konkursowa oceniła prace i wyłoniła 16 laureatów w każdym województwie. Drugi etap – to finał konkursu z udziałem zwycięzców I etapu. Ocena jury to składowa dwóch etapów: prezentacji filmowej wraz z opisem oraz prezentacji live wraz z komponentem wizualnym i smakowym.

1. Jury w składzie: Anna Gembicka, Sekretarz Stanu w MRiRW (przewodnicząca), Krzysztof Dec, p.o. Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR, Natalia Latocha, Zastępca Dyrektora Departamentu Oświaty i Polityki Społecznej w MRiRW, oraz zawodowi kucharze: Sebastian Olma i Tomasz Jakubiak przyznało I miejsce KGW w Duragu, woj. warmińsko-mazurskie.
2. Zwycięska drużyna przygotowała dzynźałki z wędzoną sielawą i kaszą w świętojańskim wianku z sezonowych ziół w dwóch sosach. To potrawa, która na Mazury Zachodnie przywędrowała z Kresów Wschodnich.
3. II miejsce przypadło KGW w Kowańcu „Sikoreczki”, woj. zachodniopomorskie, za topinambur na boczku.
4. Na III miejscu znalazło się KGW „Różanka” z Kaniewa, woj. kujawsko-pomorskie, które przygotowało udo gęsie sadowników podawane z prażuchą po kaniewsku. Prażucha to staropolska potrawa, a jej nazwa pochodzi od wyrażania mąki.
5. W tegorocznej edycji przyznano również nagrodę w plebiscycie internetowym. Zwyciężyło Koło Gospodyń Wiejskich w Hajdukach Nyskich z woj. opolskiego za prezentację dania o smakowitej nazwie: zapiekane hajduckie gołąbki z nadzieniem z surowych ziemniaków oraz kaszą gryczaną okraszone sosem grzybowym. Koło zdobyło aż 2022 głosy. Laureatkom nagrodę wręczyła Małgorzata Gośniowska-Kola, p.o. Dyrektor Generalny KOWR.

SUKCES POLSKIEJ ŻYWNOCİ NA TARGACH ANUGA 2021 W KOLONII

W dniach 9–13 października 2021 r. odbyła się w Kolonii w Niemczech kolejna edycja targów ANUGA, najważniejszego wydarzenia wystawienniczego branży spożywczej na świecie, organizowanego regularnie co dwa lata.

Targi ANUGA

ANUGA stanowi międzynarodową platformę biznesową dla globalnej branży producentów żywności i jest miejscem wymiany spostrzeżeń i doświadczeń na temat najnowszych trendów w branży. Co ważne, to także największe targi spożywcze zorganizowane w formie stacjonarnej w Europie od czasu rozpoczęcia epidemii COVID-19.

Po raz pierwszy, w odpowiedzi na specyficzne warunki podyktowane epidemią COVID-19, ANUGA została dodatkowo wzbogacona o nowy format cyfrowy Anuga@home, tak aby umożliwić wszystkim, którzy nie mogli wziąć osobiście udziału w wydarzeniu, odbycie spotkań biznesowych.

W tegorocznej edycji targów, według szacunków organizatora, udział wzięło 4600 wystawców z 98 krajów oraz ponad 70 000 odwiedzających ze 169 krajów. Polska branża spożywcza była wyjątkowo szeroko reprezentowana i stanowiła jedną z liczniejszych narodowych grup wystawców. Łącznie swoją ofertę prezentowało ponad 200 wystawców z Polski, zarówno przedstawiciele małych firm rodzinnych, jak i dużych koncernów spożywczych.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, w ramach realizacji zaakceptowanych przez MRiRW działań promujących polskie

artykuły rolno-spożywcze na rynkach zagranicznych, po raz piąty zorganizował stoisko narodowe promujące polską żywność pod hasłem „Poland tastes good”, o łącznej powierzchni wystawienniczej 312 m², które zlokalizowane było w trzech sektorach tematycznych: Fine Food, Dairy oraz Drinks.

W ramach stoiska zorganizowanego przez KOWR swoją ofertę prezentowało 27 przedstawicieli polskiej branży spożywczej oferujących zarówno tradycyjne produkty, jak i wiele nowych, innowacyjnych rozwiązań, m.in.: słodczyce, produkty śniadaniowe, przekąski z kukurydzy, płyny i proszki jajeczne, fasole, przetwory owocowo-warzywne, sosy, majonezy, dressingi, produkty wegańskie, wafle ryżowe i kukurydziane, przetwory rybne, napoje, soki i koncentraty owocowe, cydr, owoce i warzywa, musy owocowe, syropy, napoje energetyczne oraz produkty mleczarskie m.in.: sery żółte, proszki i surowce mleczne.

O innowacyjności i jakości polskich produktów świadczy przyznanie przez targi ANUGA jednemu z wystawców polskiego stoiska, firmie Jetting Systems Robert Karabon, wyróżnienia TOP Innowacje za produkt Chipsy Proteinowe Wegański Ser & Cebula.

Targi ANUGA, mimo że dużo spokojniejsze niż 2 lata temu, nie zapesząc, uważamy za bardzo udane. Generalnie było mniej odwiedzających ale ich jakość zdecydowanie lepsza i mieliśmy bardziej konkretne rozmowy. W szczególności jesteśmy zadowoleni z faktu otrzymania nagrody ANUGA Top Innovation Award dla naszych nowych chipsów proteinowych, wypiekanych z zielonego groszku, kukurydzy, ryżu i soczewicy. Nagroda ta to wielkie wyróżnienie dla nas jako małej rodzinnej firmy, która otrzymuje nagrodę za najlepsze chipsy na największych targach spożywczych na świecie. Dzięki nagrodzie i prezentacji naszych chipsów w Strefie Innowacji odwiedziło nas wielu potencjalnych partnerów, zainteresowanych produktem i współpracą z nami.

Damian Jastrzębski
współwłaściciel firmy Jetting Systems Robert Karabon

Stoisko KOWR w hali Fine Food

Przy okazji tegorocznej edycji targów ANUGA Konsulat Generalny RP w Kolonii, wraz z Zagranicznym Biurem Handlowym PAIH z Frankfurtu oraz Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa, zorganizował w swojej siedzibie polski wieczór. W wydarzeniu wzięli udział polscy wystawcy oraz potencjalni kontrahenci z Niemiec. Gospodarzem spotkania był Jakub Wawrzyniak, Konsul Generalny RP, a gośćmi honorowymi wieczoru Burmistrz miasta Kolonia dr Ralf Heinen oraz Prezes Zarządu Targów Kolońskich (Koelnmesse) Gerald Böse, którzy podkreślali wagę polsko-niemieckiej współpracy i wieloletniej obecności na targach, a także bardzo dobre relacje z polskimi partnerami.

Targi ANUGA stanowiły pierwszą po wielu miesiącach okazję do spotkań, wymiany opinii, prezentacji nowości, zacieśniania biznesowych relacji i nawiązywania nowych, szczególnie w tych trudnych czasach dla branży targowo-wystawienniczej. Pomimo mniejszej liczby zwiedzających oraz wprowadzonych restrykcji polscy wystawcy bardzo dobrze ocenili udział w tegorocznej edycji targów, podkreślając fakt, że w branży spożywczej kontakt bezpośredni z klientem jest nieodłącznym elementem współpracy handlowej.

W targach ANUGA mamy przyjemność uczestniczyć od kilku lat. Jest to świetna okazja do spotkania się zarówno z dotychczasowymi partnerami oraz tymi potencjalnymi. Tegoroczna edycja również obfitowała w wiele rozmów z przedstawicielami firm z całego świata. Po powrocie z targów rozpoczęliśmy działania, które wykorzystają potencjał relacji nawiązanych w Kolonii.

Anna Bakalarska
Office Manager, KGH Polska sp. z o.o.

Tegoroczna ANUGA potwierdziła, że międzynarodowe wydarzenia targowe są ważnym miejscem spotkań branży spożywczej. Duże zainteresowanie ofertą polskich wystawców oraz liczne rozmowy biznesowe, jakie polscy przedsiębiorcy przeprowadzili podczas targów, świadczą o sukcesie polskiej żywności za granicą.

Opracował Departament Wsparcia Eksportu KOWR

Stoisko KOWR w hali Drinks

SYTUACJA NA RYNKACH ROLNYCH

RYNEK ZBÓŻ

W warunkach rosnącego globalnego popytu na zboże, przy przewidywanym zmniejszeniu stanu zapasów zbóż na koniec sezonu 2021/2022, ceny zbóż na rynku międzynarodowym utrzymują się na wysokim poziomie.

W sezonie 2021/2022 globalne zbiory zbóż (bez ryżu) według prognozy Departamentu Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) mogą wzrosnąć o 3%, do poziomu blisko 2,27 mld ton i być o 3 mln ton mniejsze od przewidywanego globalnego zużycia. W tej sytuacji na koniec bieżącego sezonu prawdopodobnie nastąpi dalsze obniżenie zapasów zbóż o 0,5%, do 605 mln ton¹. Globalne zbiory pszenicy w sezonie 2021/2022 mogą wynieść 776 mln ton wobec 775 mln ton w sezonie 2020/2021. USDA przewiduje wzrost zbiorów pszenicy głównie w UE (o 11%, do 139 mln ton), w Argentynie (o 13%, do 20 mln ton) i na Ukrainie (o 30%, do 33 mln ton). Mniejsze zbiory są prognozowane m.in. w Kanadzie (o 40%, 21 mln ton), Federacji Rosyjskiej (o 15%, do 72,5 mln ton), USA (o 10%, do 45 mln ton) i Australii (o 4,5%, 31,5 mln ton).

Światowe zbiory zbóż paszowych w sezonie 2021/2022 szacowane są na poziomie blisko 1494 mln ton, o 5% wyższym niż w poprzednim sezonie, w tym kukurydzy – 1198 mln ton i sorgo – 66 mln ton (odpowiednio o 7% i 5% wyższym). Mniejsze niż w sezonie 2020/2021 mogą być zbiory pozostałych zbóż.

W krajach WNP zbiory zbóż w 2021 r. zostały oszacowane na 233 mln ton, o 1% poniżej zbiorów z 2020 r. Spadek zbiorów odnotowano w Federacji Rosyjskiej (o 12%, do 111 mln ton) oraz Kazachstanie (o 17%, do 16 mln ton). Bardzo dobre zbiory zbóż są szacowane na Ukrainie (wzrost o 27%, do rekordowego poziomu 83 mln ton). Kraje te, ze względu na wysoki poziom zasobów, będą dysponowały dużymi nadwyżkami zbóż. W krajach WNP, przy przewidywanym spadku zużycia zbóż ogółem o 2%, do 133 mln ton, nadwyżka z bieżącej produkcji może wynieść 101 mln ton, co stanowi 43% podaży zbóż ze zbiorów. W tej sytuacji eksport zbóż z krajów WNP nadal będzie znaczny i może stwarzać dużą konkurencję dla eksportu ziarna z rynku unijnego.

W Unii Europejskiej produkcja zbóż jest szacowana na poziomie 294 mln ton, o 5% wyższym niż w 2020 r. Większe niż przed rokiem zasoby zbóż, przy wzroście zużycia o 1%, do 267 mln ton, pomimo dużej konkurencji na rynkach zagranicznych, m.in. ze strony krajów WNP, przyczynią się do wzrostu eksportu ziarna z rynku unijnego.

Polska zaliczana jest do grona największych (po Francji i Niemczech) producentów zbóż w UE. GUS ocenił, że w 2021 r. krajowe zbiory zbóż ogółem (łącznie z kukurydzą, gryką i prosem) mogą wynieść 34,5 mln ton wobec 35,5 mln ton w 2020 r. Tegoroczne zbiory, pomimo spadku w porównaniu z 2020 r., będą znacząco lepsze niż w latach wcześniejszych. Zbiory pszenicy w 2021 r. oszacowano na 12 mln ton

wobec blisko 13 mln ton w 2020 r. (spadek o 4%). Zbiory pszenżyta oceniono na 5,4 mln ton, o 12% mniej, a żyta – na 2,5 mln ton, o 15% mniej. Równocześnie zbiory jęczmienia i owsa, podobnie jak w roku poprzednim, GUS oszacował odpowiednio na – 3 mln ton i 1,7 mln ton. Zbiory mieszanek zbożowych mogą ukształtować się na poziomie 2,2 mln ton, o 6,5% wyższym od ubiegłorocznego².

Bardzo dobre mogą być zbiory kukurydzy ze względu na większą niż przed rokiem powierzchnię uprawy. Informacje płynące z krajowego rynku wskazują, że tegoroczne zbiory kukurydzy mogą osiągnąć rekordowy poziom 7 mln ton wobec 6,8 mln ton w 2020 r.

W bieżącym sezonie (2021/2022) późniejsze niż w roku poprzednim rozpoczęcie żniw, przy mniejszych zbiorach, skutkowało ograniczeniem podaży zbóż do skupu. Według meldunkowych danych GUS w okresie trzech miesięcy sezonu 2021/2022 (lipiec–wrzesień 2021 r.) skupiono blisko 3,1 mln ton zbóż podstawowych z mieszanekami, o 16% mniej niż w porównywalnym okresie poprzedniego sezonu (w tym: 1,8 mln ton pszenicy – o 11% mniej oraz 305 tys. ton żyta, o 31% mniej). Ponadto podmioty rynkowe skupiły 157 tys. ton kukurydzy, o 10% więcej niż w analogicznym okresie sezonu 2020/2021.

Utrzymujące się duże zapotrzebowanie na zboża ze strony importerów w sezonie 2021/2022, pomimo konkurencji na rynkach zagranicznych (zwłaszcza ze strony państw WNP), skutkowało wzrostem krajowego eksportu.

¹ Prognozy zbiorów zbóż (bez ryżu) na świecie, w WNP i w UE według United States Department of Agriculture (USDA) – *Grain: World Markets and Trade*, October 2021.

² Informacja Sygnalna GUS, *Przedwinykowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodnicych w 2021 r.*, opublikowane 30.09.2021 r.

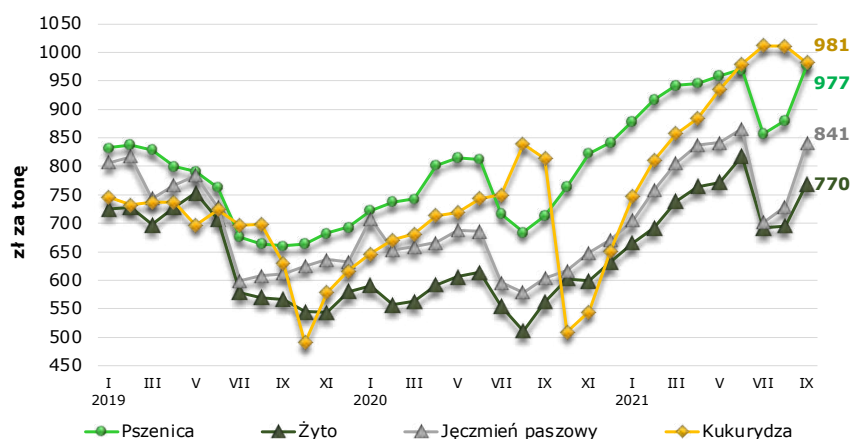
W okresie dwóch miesięcy sezonu 2021/2022 (lipiec–sierpień 2021 r.) z kraju wyeksportowano 977 tys. ton ziarna zbóż, o blisko 2% więcej niż w tym samym okresie przed rokiem. Podobnie jak w latach ubiegłych kontrahenci zagraniczni nabywali przede wszystkim pszenicę (32% wolumenu wywozu ziarna). Eksport pszenicy ukształtował się na poziomie 309 tys. ton, o 8% wyższym niż w tym samym okresie poprzedniego sezonu. Większy był również wywóz kukurydzy – 3,5 razy (194 tys. ton) i owsa – 2,1 razy (41 tys. ton). W tym czasie wywóz pszenżyta obniżył się o 40%, do 116 tys. ton, żyta – o 37%, do 137 tys. ton, a jęczmienia – o 5%, do 176 tys. ton.

Ziarno zbóż eksportowano przede wszystkim do krajów UE (81% udziału), m.in. do Niemiec (66% – 647 tys. ton), Niderlandów (10% – 100,5 tys. ton) oraz Hiszpanii (2% – 14 tys. ton). Spośród krajów trzecich największymi odbiorcami zbóż były Algieria (9% – 91 tys. ton) i Arabia Saudyjska (7% – 65 tys. ton).

Największy wolumen wywozu pszenicy odnotowano na rynki krajów trzecich (54% eksportu tego ziarna). Odbiorcami pszenicy były: Niemcy (133 tys. ton, 43% eksportu tego zboża), Algieria (91 tys. ton, 29%), Arabia Saudyjska (65 tys. ton, 21%) i Norwegia (10 tys. ton, 3%). Odbiorcą jęczmienia, żyta i kukurydzy były głównie Niemcy, a owsa – Niderlandy i Niemcy.

Przedmiotem wywozu były również produkty przetwórstwa zbóż. Łącznie w okresie lipiec–sierpień 2021 r. z kraju wywieziono 1,2 mln ton zbóż i przetworów zbożowych (w ekwiwalencji ziarna), o 3% więcej niż w analogicznym okresie poprzedniego sezonu. Przychody uzyskane z eksportu tego asortymentu były o 14% większe niż rok wcześniej i wyniosły 681 mln euro. Wolumen importu zbóż i przetworów zbożowych (w ekwiwalencji ziarna) w okresie lipiec–sierpień 2021 r. ukształtował się na poziomie 372 tys. ton, o 20% niższym niż w analogicznym okresie sezonu 2020/2021. Równocześnie wartość importu była o 1% niższa i wyniosła blisko 200 tys. euro.

Ceny skupu zbóż w Polsce

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

Saldo handlu zagranicznego zbożami było dodatnie i ukształtowało się na poziomie 833 tys. ton wobec 707 tys. ton rok wcześniej. Saldo wartościowe wyniosło niecałe 482 mln euro i było o 21% większe niż w tym samym okresie sezonu 2020/2021.

W bieżącym sezonie (2021/2022) spadek cen zbóż w okresie zbiorów był niewielki i krótkotrwały. Utrzymujący się globalny popyt na zboża (zwłaszcza w Azji Wschodniej i na Bliskim Wschodzie), przy przewidywanych na koniec sezonu mniejszych niż przed rokiem zapasach, wywierał presję na wzrost cen. W Polsce ceny zbóż podążały za kierunkami zmian cen na rynkach zagranicznych. W krajowym skupie we wrześniu 2021 r. przeciętna cena pszenicy (według danych GUS) osiągnęła poziom 977 zł/t, a żyta – 770 zł/t. Ceny te były wyższe niż miesiąc i rok wcześniej odpowiednio po 11% i 37%. Za jęczmień paszowy przeciętnie uzyskiwano 841 zł/t, o 15% więcej niż w poprzednim miesiącu i o 39% więcej niż w analogicznym okresie 2020 r. W przypadku kukurydzy prognozy dobrych zbiorów w kraju przyczyniły się do spadku cen tego ziarna. We wrześniu 2021 r. średnia cena skupu kukurydzy, w porównaniu z notowaniami sprzed miesiąca, obniżyła się o 3%, do 981 zł/t. Cena ta była o 21% wyższa niż rok wcześniej.

W okresie trzech tygodni października br. w Polsce, podobnie jak w UE,

odnotowano dalszy wzrost cen monitorowanych zbóż podstawowych. Przetwórcy poszukiwali zboża wysokiej jakości, którego podaż jest mniejsza niż przed rokiem. Równocześnie rolnicy wstrzymywali się z dostawami zbóż, oczekując dalszego wzrostu cen. Jedynie trwające zbiory kukurydzy wywierały presję na spadek cen tego zboża. Według danych ZSRIR MRiRW przeciętna cena pszenicy konsumpcyjnej w dniach 18–24 października 2021 r. wyniosła 1079 zł/t i była o 7% wyższa niż przed miesiącem. Za żyto konsumpcyjne uzyskiwano 871 zł/t, o 6% więcej niż miesiąc wcześniej. W tym czasie cena jęczmienia paszowego wzrosła o 4%, do 901 zł/t. W porównaniu z notowaniami sprzed roku ceny zbóż były wyższe o 36–57%. Cena kukurydzy (suchej) w trzecim tygodniu października 2021 r., której zbiory są zaawansowane, ukształtowała się na poziomie 948 zł/t, o 15% niższym niż przed miesiącem, ale o 36% wyższym niż rok wcześniej. O cenach zbóż na rynku krajowym decydują nie tylko relacje wynikające z produkcji, podaży i popytu, ale także relacje na innych rynkach, zwłaszcza krajów ościennych. Wpływ na poziom cen zbóż ma także kurs złotego względem euro i dolara amerykańskiego. Duże znaczenie w kształtowaniu cen zbóż mają także koszty energii i transportu.

W dalszych miesiącach sezonu decydujący wpływ na ceny będzie miał

jednak popyt na ziarno. Ceny zbóż w Polsce będą podążały za zmianami na rynkach zagranicznych, a ich górny poziom będzie ograniczany ceną ziarna w imporcie.

RYNEK WIEPRZOWINY

Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) prognozuje, że w 2021 r. globalna produkcja wieprzowiny może być o 11% większa niż w 2020 r. i prawdopodobnie wyniesie 106,1 mln ton. Jej wzrost będzie spowodowany prawdopodobnym zwiększeniem produkcji w Chinach (o 26,6%, do 46 mln ton), Unii Europejskiej (o 2%, do 23,7 mln ton), Federacji Rosyjskiej (o 2,5%, do 3,7 mln ton), Wietnamie (o 5%, do 2,6 mln ton) i Brazylii (o 4,8%, do 4,3 mln ton). W USA natomiast wielkość produkcji może zmniejszyć się o 2,2%, do 12,6 mln ton. Jednocześnie w 2022 r. USDA przewiduje 2% spadek globalnej produkcji do 104,2 mln ton. Będzie to skutek niższej produkcji w Chinach, na terenie których notowany jest dynamiczny spadek cen wieprzowiny, przy wysokich cenach pasz,

co skłania wielu hodowców do likwidacji stad z powodów ekonomicznych³. Komisja Europejska w krótkookresowej prognozie z października br. szacuje, że w całym 2021 r. produkcja wieprzowiny w UE-27 może być o 1,7% większa niż w 2020 r. i wynieść 23,7 mln ton. Jest to efekt odnotowanego w grudniu 2020 r. wzrostu pogłowia świń w UE-27 (o 2%), który skutkuje zwiększonymi ubojami trzody chlewnej od początku 2021 r. W okresie styczeń–lipiec 2021 r. uboje przemysłowe świń w UE wzrosły o 3% w odniesieniu do analogicznego okresu 2020 r. i wyniosły 13,6 mln ton. Zwiększenie ubojów odnotowano zwłaszcza wśród największych unijnych producentów wieprzowiny, m.in. w Danii (o 9%), Polsce (o 5%) i Hiszpanii (o 3%). Natomiast w Niemczech, na skutek utraty z powodu ASF eksportowego rynku chińskiego i wynikającego z tego powodu spadku cen, wielkość ubojów zmniejszyła się o 1,6%⁴. Komisja Europejska przewiduje, że w 2022 r. prawdopodobnie utrzyma się wzrostowy trend w produkcji wieprzowiny, jednak jego dynamika będzie mniejsza niż w roku 2021⁵. W Polsce w czerwcu 2021 r. pogłowię

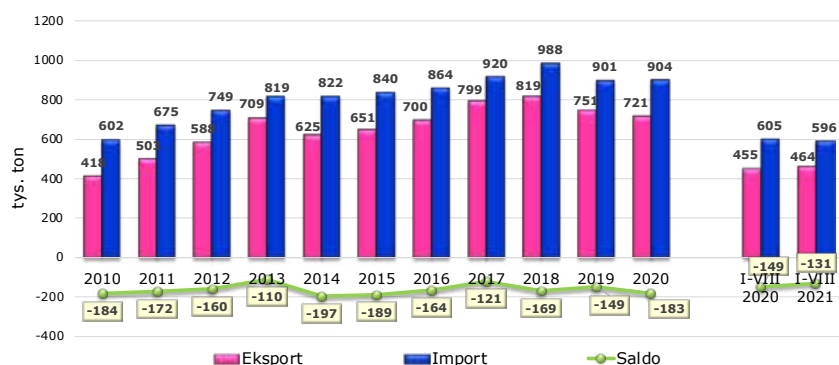
świń liczyło 11 033 tys. szt. i było o 3,5% mniejsze w odniesieniu do czerwca 2020 r. Spadek nastąpił we wszystkich grupach produkcyjno-użytkowych. Stado świń na chów o wadze 50 kg i więcej zmniejszyło się o 7,6% (w tym loch – o 7,5%, a loch prośnych – o 7,9%), prosiąt – o 5,1%, warchlaków – o 2,7%, a trzody chlewnej na ubój (tuczniaki) – o 2,5%⁶.

W okresie ośmiu miesięcy 2021 r. (wstępne dane GUS) wielkość ubojów przemysłowych świń w Polsce (w wadze żywej) wyniosła 1,7 mln ton (1,3 mln ton wbc.) i była o 4% większa niż przed rokiem. Uwzględniając wzrost pogłowia świń w grudniu 2020 r. (o 2,6%) oraz jego spadek w czerwcu 2021 r. (o 3,5%), a także 4% wzrost ubojów przemysłowych w okresie ośmiu miesięcy 2021 r. przewiduje się, że krajowa produkcja żywca wieprzowego w całym 2021 r. może być nieco większa niż w 2020 r. Na wielkość produkcji będzie oddziaływał poziom cen pasz oraz cen trzody chlewnej w skupie, które są wyznacznikiem opłacalności chowu.

Od początku 2021 r. unijny eksport produktów wieprzowych do krajów trzecich utrzymuje się na poziomie wyższym niż w 2020 r., jednak dynamika wzrostu ulega spowolnieniu. Jest to spowodowane głównie mniejszym popytem ze strony Chin – głównego odbiorcy wieprzowiny z UE.

W okresie styczeń–sierpień 2021 r. poza obszar celny UE-27 wyeksportowano 3,7 mln ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 9% więcej niż przed rokiem. Do Chin sprzedano ponad 2 mln ton, tj. 54% wyeksportowanego przez kraje UE asortymentu wieprzowego. Znaczącymi odbiorcami unijnej wieprzowiny były również: Filipiny (241 tys. ton), Japonia (236 tys. ton), Korea Południowa (151 tys. ton), Hongkong (123 tys. ton) i Wietnam (103 tys. ton) oraz USA (88 tys. ton). Ponadto w okresie od stycznia do lipca 2021 r.

**Polski handel zagraniczny produktami wieprzowymi*
(w ekwiwalencie tusz)**

* Handel zagraniczny żywcem, mięsem, tłuszczami i przetworami wieprzowymi w ekwiwalencie tusz. Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów, za 2021 r. – dane wstępne. Saldo obliczono na podstawie danych z dokładnością do kilku miejsc dziesiętnych.

³ *Livestock and Poultry: World Markets and Trade*, USDA FAS, 12 October 2021.

⁴ Dane EUROSTAT, data odczytu 21.10.2021 r.

⁵ *Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2021*, Autumn 2021, Edition No 31.

⁶ *Pogłowię świń według stanu w czerwcu 2021 r.*, Informacje sygnałowe GUS, 15.09.2021 r.

z krajów UE do Wielkiej Brytanii wyeksportowano 494 tys. ton asortymentu wieprzowego⁷. Komisja Europejska prognozuje, że w całym 2021 r. eksport wieprzowiny poza obszar celny UE może być o 6% większy niż w roku 2020⁸.

W okresie styczeń–sierpień 2021 r. kraje członkowskie (UE-27) zaimportowały z krajów trzecich (bez Wielkiej Brytanii) około 27 tys. ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 6% więcej niż przed rokiem. Import z Wielkiej Brytanii według danych za siedem miesięcy br. wyniósł 60,4 tys. ton. Poza Wielką Brytanią wiodącymi dostawcami wieprzowiny do UE były również: Szwajcaria, Norwegia i Chile.

Z danych Komisji Europejskiej wynika, że pod względem wolumenu Polska w okresie ośmiu miesięcy 2021 r. była szóstym eksporterem produktów wieprzowych poza obszar celny UE. Około 60% sprzedawanego za granicę asortymentu wieprzowego znalazło nabywców w krajach Unii Europejskiej. W okresie styczeń–sierpień 2021 r. z kraju wywieziono 464 tys. ton mięsa, przetworów, tłuszczów wieprzowych i żywca (w ekwiwalencie tusz), o 2% więcej niż przed rokiem. Przychody uzyskane z eksportu asortymentu wieprzowego wyniosły ponad 1 mld euro (4,7 mld zł) i były o 4% niższe niż rok wcześniej⁹.

Z kraju eksportowano głównie świeże i mrożone mięso wieprzowe (60% udziału w wolumenie eksportu). W okresie ośmiu miesięcy 2021 r. za granicę sprzedano 276 tys. ton mięsa wieprzowego (w wadze produktu) za 516 mln euro, w większości do państw UE (63% wolumenu). Największymi unijnymi odbiorcami tego asortymentu były: Niemcy (9% udziału, 24 tys. ton), Słowacja (9%, 24 tys. ton), Włochy i Czechy (po 7% udziału, odpowiednio

21 tys. ton i 18 tys. ton) oraz Rumunia (6%, 16 tys. ton). Mięso wieprzowe sprzedawano również poza obszar celny UE, głównie do: USA (7%, 18 tys. ton), Wielkiej Brytanii i Wietnamu (po 5% udziału, po 15 tys. ton) oraz Hongkongu (5%, 12 tys. ton).

Polska jest importerem netto produktów wieprzowych. W okresie styczeń–sierpień 2021 r. do kraju przywieziono 596 tys. ton żywca, mięsa, tłuszczów i przetworów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 1,5% mniej niż przed rokiem. Wydatki poniesione na zakup tego asortymentu były o 20% mniejsze niż w analogicznym okresie 2020 r. i wyniosły 1,1 mld euro (5,1 mld zł). Import trzody chlewnej do Polski w okresie ośmiu miesięcy 2021 r. zmniejszył się o 8%, do 4,3 mln szt., w tym import prosiąt i warchlaków wyniósł 3,9 mln szt. W odniesieniu do analogicznego okresu ubiegłego roku deficyt obrotów handlowych produktami wieprzowymi zmniejszył się do 131 tys. ton i 91 mln euro ze 149 tys. ton i 326 mln euro przed rokiem.

Na rynku wewnętrznym UE od lipca br. utrzymuje się spadkowa tendencja cen żywca wieprzowego. Ma to związek z notowaną nadwyżką podaży na rynku unijnym, która jest spowodowana mniejszym popytem importowym na produkty wieprzowe ze strony Chin.

We wrześniu 2021 r. świnie rzeźne klasy E średnio w UE kupowano po 137,16 euro/100 kg masy poubojowej schłodzonej, o 6% taniej niż w sierpniu br. oraz we wrześniu 2020 r. Cena trzody chlewnej tej klasy w Polsce, wyrażona w walucie unijnej wyniosła 126,12 euro/100 kg i była o 11,04 euro (o 8%) niższa do średniej ceny w UE oraz o 6,76 euro (o 5%) niższa od ceny na rynku niemieckim.

Podobny jak w UE kierunek zmian cen żywca wieprzowego obserwowany jest w Polsce. Na rynku krajowym od lipca 2021 r. ma miejsce spadek cen trzody chlewnej w skupie. We wrześniu 2021 r. krajowi dostawcy za świnie rzeźne uzyskiwali średnio 4,53 zł/kg, o 12% mniej niż w poprzednim miesiącu oraz o 4,5% mniej niż przed rokiem.

RYNEK WOŁOWINY

Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) prognozuje, że w 2021 r. globalna produkcja wołowiny może być tylko o 0,2% większa niż w 2020 r. i wynieść 57,8 mln ton. Wzrost produkcji spodziewany jest w Stanach Zjednoczonych (o 2,4%, do 12,7 mln ton), Chinach (o 1,6%, do 6,8 mln ton) i Indiach (o 9%, do 4,1 mln ton), a spadek m.in.: w Brazylii (o 5,9%, do 9,5 mln ton), Unii Europejskiej (o 0,6%, do 6,8 mln ton) i Argentynie (o 3,9%, do 3 mln ton)¹⁰.

Utrzymujący się od 2019 r. w Unii Europejskiej (UE-27) spadek w pogłowiu bydła ma odzwierciedlenie w malejącej produkcji wołowiny. W okresie styczeń–lipiec 2021 r. uboje bydła w UE-27 były o 1% mniejsze niż w tym samym okresie 2020 r. i wyniosły 3854 tys. ton¹¹. W latach 2020–2021 spadek ten był konsekwencją rosnących kosztów produkcji (głównie pasz i energii) oraz ograniczenia popytu ze strony gastronomii, spowodowanego okresowym zamknięciem sektora HoReCa w wyniku pandemii koronawirusa. Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania, Komisja Europejska przewiduje dalszy spadek produkcji wołowiny w UE-27. W całym 2021 r. unijna produkcja może być o 0,5% mniejsza niż w 2020 r. i wynieść 6,9 mln ton, a w 2022 r.

⁷ *Pigmeat CMO Committee*, 21 October 2021.

⁸ *Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2021*, Autumn 2021, Edition No 31.

⁹ Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wieprzowym dotyczą świń gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0103, 0203, 0209, 1601, 1602 oraz 0210 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

¹⁰ *Livestock and Poultry: World Markets and Trade*, USDA FAS, 12 October 2021.

¹¹ Dane EUROSTAT, data odczytu 21.10.2021 r.

prawdopodobny jest dalszy jej spadek o 0,9%¹².

W Polsce w czerwcu 2021 r. pogłowie bydła wyniosło 6,4 mln szt., o 0,9% więcej niż przed rokiem. Wzrost odnotowano w przypadku cieląt (o 3,5%) i młodego bydła w wieku 1–2 lat (o 3,3%), a liczebność bydła powyżej 2 lat uległa obniżeniu o 2,2% (w tym krów mlecznych – o 4,8%). Od wstąpienia Polski do UE w 2004 r. zmieniła się struktura stada. Zmalał udział krów (o 15 pp.), a wzrósł udział młodego bydła do 2 lat (o 12 pp.) i cieląt (o 4 pp.)¹³.

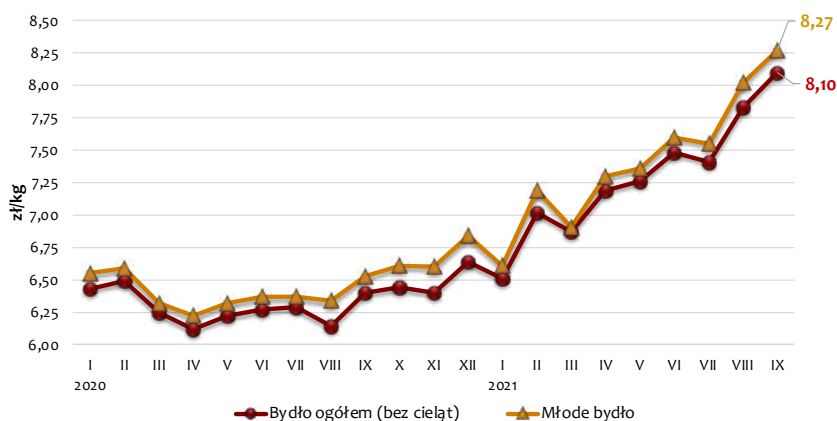
Według wstępnych danych GUS w okresie styczeń–sierpień 2021 r. w Polsce wielkość ubojów przemysłowych bydła w wadze żywej wyniosła 730 tys. ton (380 tys. ton wbc.) i była o 1% mniejsza niż przed rokiem.

Od początku 2021 r. wolumen eksportu asortymentu wołowego z UE-27 do krajów trzecich utrzymuje się na poziomie wyższym niż przed rokiem. W okresie styczeń–sierpień 2021 r. poza obszar celny UE wyeksportowano 473 tys. ton produktów wołowych i cielęcych (w ekwiwalencie tusz), o 5% więcej niż rok wcześniej. Asortyment wołowy kierowano między innymi do: Izraela (46 tys. ton), Hongkongu (34 tys. ton), Ghany (33 tys. ton), Filipin (31 tys. ton) oraz Bośni i Hercegowiny (27 tys. ton). Dodatkowo z UE do Wielkiej Brytanii (dane za siedem miesięcy br.) wyeksportowano 183 tys. ton produktów wołowych.

Import asortymentu wołowego do krajów UE-27 w okresie ośmiu miesięcy 2021 r. był o 3% mniejszy niż przed rokiem i wyniósł 143 tys. ton. Głównymi dostawcami asortymentu wołowego do UE były: Wielka Brytania, Brazylia, Argentyna i Urugwaj¹⁴.

Według danych Komisji Europejskiej za osiem miesięcy 2021 r. Polska zajmowała

Ceny skupu żywca wołowego w Polsce (bez VAT)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

trzenie miejsce w UE pod względem eksportu wołowiny do krajów trzecich, po Irlandii i Hiszpanii¹⁵. Jednak większość (84%) wolumenu asortymentu wołowego eksportowanego z Polski była kierowana do krajów UE. W okresie ośmiu miesięcy 2021 r. z Polski wywieziono 321 tys. ton żywca, mięsa oraz przetworów wołowych i cielęcych (w ekwiwalencie tusz), o 1% mniej niż przed rokiem. Przychody z eksportu produktów wołowych wyniosły 1,1 mld euro (5,1 mld zł) i były o 9% większe niż w analogicznym okresie ubiegłego roku¹⁶.

Przedmiotem wywozu było głównie mięso wołowe (90% udziału), którego wyeksportowano 251 tys. ton (w wadze produktu), o 3% mniej niż w tym samym okresie 2020 r. Odbiorcami mięsa wołowego były głównie kraje UE-27 (85% udziału w wolumenie), m.in.: Włochy (20% udziału, 50 tys. ton), Niemcy (18%, 46 tys. ton), Niderlandy (9%, 23 tys. ton), Hiszpania i Francja (po 6%, po 15 tys. ton), a spoza UE – Wielka Brytania (5%, 12 tys. ton), Izrael (4%, 9 tys. ton) oraz Japonia (2%, 6 tys. ton). Import produktów wołowych i cielęcych

w porównaniu z wolumenem eksportu jest niewielki. Od stycznia do sierpnia 2021 r. do Polski przywieziono 29 tys. ton asortymentu wołowego i cielęcego (w ekwiwalencie tusz) za 104 mln euro (471 mln zł), odpowiednio o 0,4% i 8% więcej niż przed rokiem. W wolumenie importu 54% stanowiło mięso, a 40% – bydło żywe.

Na rynku unijnym notowany jest wzrost średnich cen zakupu bydła rzeźnego, który wynika ze zwiększonego popytu na asortyment wołowy, przy ograniczonej podaży. We wrześniu 2021 r. w UE średnia cena zakupu bydła klasy R3 ukształtowała się na poziomie 393,94 euro/100 kg masy poubojowej schłodzonej, o 2% wyższym niż w sierpniu br. oraz o 18% wyższym niż przed rokiem.

W Polsce tempo wzrostu cen żywca wołowego jest szybsze niż średnio w UE, co skutkuje zmniejszającą się konkurencyjnością cenową polskiej wołowiny na rynku unijnym. We wrześniu br. krajowym dostawcom za żywca wołowego wyrażony w walucie unijnej płacono 381,08 euro/100 kg. Był to poziom cen

¹² Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2021, Autumn 2021, Edition No 31.

¹³ Pogłowie bydła według stanu w czerwcu 2021 r., Informacje sygnałowe, GUS, 15.09.2021 r.

¹⁴ Beef & Veal Market Situation, Beef CMO, 21 October 2021. Statystyki handlowe Komisji Europejskiej za osiem miesięcy 2021 r. nie obejmują importu z Wielkiej Brytanii. Z Wielkiej Brytanii do UE w okresie siedmiu miesięcy 2021 r. zaimportowano 45 tys. ton produktów wołowych.

¹⁵ Meat Market Observatory, data odczytu 25.10.2021 r.

¹⁶ Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wołowym i cielęcym dotyczą bydła gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0102, 0201, 0202, 1602 oraz 0210 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

o około 3% niższy niż średnio w UE, podczas gdy w analogicznym okresie 2020 r. cena bydła tej klasy w Polsce była o około 13% niższa niż średnio w UE. W Polsce w 2021 r., podobnie jak w drugiej połowie roku 2020, ceny skupu żywca wołowego wykazują trend wzrostowy. Wynika on m.in. z utrzymującego się popytu na wołowinę, zwłaszcza po wznowieniu działalności przez lokale gastronomiczne, przy ograniczonej podaży z produkcji. We wrześniu 2021 r. (według danych GUS) krajowi dostawcy za bydło ogółem (bez cieląt) przeciętnie uzyskiwali 8,10 zł/kg, a za młode bydło 8,27 zł/kg. W obu przypadkach poziom cen był o około 3% wyższy niż w sierpniu br. oraz o 27% wyższy niż przed rokiem.

RYNEK DROBIU

Według prognozy USDA światowa produkcja mięsa kurzego w 2022 r. wzrośnie o 2%, do rekordowego poziomu 100,9 mln ton. Wzrost produkcji prognozowany jest na rynkach wszystkich wiodących globalnych producentów, tj. w USA, Brazylii, Chinach i Unii Europejskiej, i wynika z przewidywanego znacznego wzrostu popytu na świecie na konkurencyjne cenowo źródło białka zwierzęcego¹⁷.

Komisja Europejska szacuje, że unijna produkcja drobiu w całym 2021 r. będzie nieco mniejsza (o 0,9%) niż w roku 2020. Podstawą prognozy zmniejszenia produkcji jest negatywny wpływ epidemii wirusa grypy ptaków na populację drobiu hodowlanego oraz ograniczenia możliwości eksportowych skutkujące mniejszymi wstawieniami piskląt w celu dostosowania podaży do trudnych warunków rynkowych. Komisja Europejska przewiduje powrót do niewielkiego wzrostu produkcji w roku 2022 (do 13,7 mln ton, wzrost o 1%)¹⁸. W Polsce w okresie pierwszych ośmiu

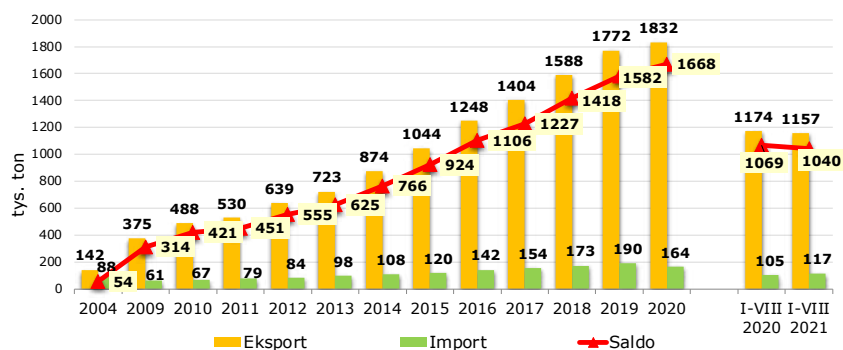
miesiący 2021 r. odnotowano blisko 8% ograniczenie produkcji mięsa drobiowego przez krajowe przedsiębiorstwa przemysłu mięsnego (zatrudniające 50 i więcej pracowników)¹⁹. Mniejsza produkcja była konsekwencją uwarunkowań rynkowych, które zaistniały w pierwszej połowie roku – przede wszystkim występowaniem ognisk wirusa grypy ptaków i związanej z tym redukcji pogłowia ptaków stad towarowych oraz stad reprodukcyjnych piskląt. Duży wpływ na ograniczenie produkcji miały także mniejsze możliwości zbytu produktów drobiowych w krajowym i zagranicznym sektorze HoReCa na skutek lockdownu w pierwszych miesiącach 2021 r.

Na rynku unijnym od początku 2021 r. eksport produktów drobiowych do krajów trzecich był mniejszy niż przed rokiem. Miało to związek z występującymi na terenie UE ogniskami grypy ptaków i wynikającymi z tego powodu ograniczeniami możliwości zbytu na część rynków pozaunijnych. W okresie styczeń–sierpień 2021 r. kraje UE wyeksportowały na rynki krajów trzecich 972 tys. ton mięsa drobiowego, o 13% mniej niż rok wcześniej. Głównym kierunkiem eksportu tego asortymentu

były: Ghana (159 tys. ton), Ukraina (105 tys. ton), Kongo (73 tys. ton) i Filipiny (58 tys. ton). Ponadto w okresie styczeń–lipiec 2021 r. z UE-27 do Wielkiej Brytanii wyeksportowano 377 tys. ton drobiu. Zgodnie z prognozą Komisji w całym 2021 roku eksport mięsa drobiowego poza obszar celny UE może być o 5% mniejszy²⁰. Mniejszy o 5,5% był również import mięsa drobiowego, który wyniósł 329 tys. ton. Drób na teren Wspólnoty sprowadzany był przede wszystkim z Brazylii (151 tys. ton), Tajlandii (95 tys. ton) i Ukrainy (61 tys. ton)²¹.

W 2021 r. wpływ na wyniki handlowe uzyskiwane przez krajową branżę drobiarską miały przede wszystkim ogniska grypy ptaków oraz epidemia koronawirusa, które skutkowały ograniczeniami w handlu międzynarodowym. Przedstawione uwarunkowania miały największy wpływ na sytuację rynkową w pierwszej połowie roku. W trzecim kwartale 2021 r. proces przywracania funkcjonowania sektora HoReCa oraz znoszone obostrzenia epidemiczne spowodowały znaczną poprawę uwarunkowań handlowych, szczególnie w ramach handlu wewnątrzunijnego. Pozytywnymi czynnikami wspierającymi eksport drobiu

Handel zagraniczny produktami drobiowymi* (w ekwiwalencie tuszek)

* Handel zagraniczny żywcem, mięsem, podrobami i przetworami drobiowymi w ekwiwalencie tuszek
Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów, za 2021 r. – dane wstępne.

¹⁷ *Livestock and Poultry: World Markets and Trade*, USDA FAS, October 12, 2021.

¹⁸ *Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2021*, Autumn 2021, Edition No 31.

¹⁹ Biuletyn Statystyczny GUS Nr 9/2021.

²⁰ *Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2021*, Autumn 2021, Edition No 31.

²¹ *European Commission: EU Market Situation for Poultry*, 21 October 2021 r.

z Polski był korzystny dla eksporterów kurs wymiany złotego względem euro oraz konkurencyjność cenowa polskiego asortymentu na rynku UE. Zgodnie z danymi KE w okresie trzech kwartałów 2021 r. przeciętna cena tuszek kurcząt w Polsce była średnio o 59 euro/100 kg (o 30%) niższa od średniej ceny w UE.

W okresie styczeń–sierpień 2021 r. krajowa branża drobiarska sprzedała z granicę blisko 1,2 mln ton produktów drobiowych (w ekwiwalencie tuszek) o wartości ponad 2 mld euro. Wolumen eksportu asortymentu drobiowego w porównaniu z analogicznym okresem roku 2020 uległ redukcji o 1,5% (przy jednoczesnym 8% wzroście przychodów uzyskiwanych z tego tytułu).

W eksporcie dominowała sprzedaż na rynki krajów członkowskich UE, dokąd wywieziono około 0,8 mln ton produktów drobiowych (w ekwiwalencie tuszek), o 2,6% mniej niż przed rokiem. Równocześnie eksport drobiu poza UE zwiększył się o 0,8%, do blisko 0,4 mln ton.

W strukturze asortymentowej polskiego eksportu produktów drobiowych dominowało mięso drobiowe, którego udział wyniósł 92%. Za granicę sprzedano 0,9 mln ton mięsa drobiowego (w wadze produktu). Głównymi odbiorcami były kraje UE (64% udziału w eksporcie – 0,6 mln ton), m.in.: Niemcy (16% – 150 tys. ton), Niderlandy (10% – 93 tys. ton) oraz Francja (9% – 78 tys. ton), a spoza UE – Wielka Brytania (9% – 82 tys. ton), Ukraina (7% – 64 tys. ton) i Ghana (6% – 51 tys. ton).

Import drobiu do Polski, podobnie jak w latach poprzednich, miał niewielkie znaczenie dla bilansu handlowego i stanowił uzupełnienie asortymentu krajowego. W okresie od stycznia do sierpnia 2021 r. do Polski przywieziono 117 tys. ton drobiu za 211 mln euro, odpowiednio o 11% i o 15% więcej niż przed rokiem.

Ograniczenie podaży żywca na skutek likwidacji stad i zmniejszenia wstawień,

przy jednoczesnym odbudowującym się popycie na polski drób, skutkowało wzrostem cen skupu kurcząt brojlerów, który notowano do końca czerwca 2021 r. W przypadku indyków wzrost cen miał miejsce do połowy czerwca. W lipcu 2021 r. ceny skupu kurcząt brojlerów utrzymywały się na względnie stabilnym wysokim poziomie natomiast ceny skupu indyków uległy obniżeniu. W okresie od sierpnia do połowy października br. stopniowa normalizacja sytuacji podaży-popytowej spowodowała, że ceny skupu kurcząt brojlerów obniżyły się poniżej poziomu 4 zł/kg. Znacznie większy był spadek cen skupu indyków, których cena w okresie od września do połowy października br. kształtowała się nieco poniżej progu 5 zł/kg. Według danych ZSRIR MRiRW w dniach 18–24 października 2021 r. krajowym dostawcom za kurczętą brojlery płacono przeciętnie 3,95 zł/kg, o 0,3% mniej niż przed miesiącem. Cena indyków ukształtowała się na poziomie 4,90 zł/kg i była zbliżona do ceny uzyskanej miesiąc wcześniej. W odniesieniu do notowań sprzed roku kurczętą brojlery podrożały o 25%, a indyki – o 17%.

RYNEK MLEKA I PRODUKTÓW MLECZNYCH

Unia Europejska należy do najważniejszych światowych producentów i eksporterów mleka oraz produktów mlecznych. Według krótkoterminowej prognozy Komisji Europejskiej w całym 2021 r. na rynku unijnym nastąpi dalszy, nieznaczny wzrost produkcji mleka. Komisja Europejska szacuje, że w 2021 r. w UE-27 produkcja mleka prawdopodobnie wzrośnie o 0,4%, do około 155,4 mln ton. Przewidywany w 2021 r. spadek pogłowia krów w UE-27 (o 0,8% w relacji r/r, do 20,1 mln szt.) może zostać zrekomensowany dalszym wzrostem mleczności (o 1,3%, do 7598 kg/szt.).

W konsekwencji unijne dostawy mleka do skupu w całym 2021 r., przy stosunkowo stabilnych dostawach w trzecim kwartale i wyższych w czwartym kwartale br., prawdopodobnie wzrosną o 0,3%, do 145,8 mln ton.

Komisja Europejska prognozuje, że w 2022 r. – przy optymalnych warunkach pogodowych i odbudowie popytu na produkty mleczne – unijna produkcja surowca może wzrosnąć o 0,6%, do 156,3 mln ton²².

Polska, po Niemczech i Francji, zajmuje trzecie miejsce wśród krajów UE pod względem wielkości pogłowia krów mlecznych. W połowie 2021 r. pogłowie krów mlecznych w Polsce uległo obniżeniu. Według danych GUS w czerwcu 2021 r. liczebność stada wyniosła 2113 tys. szt. i była o 4,8% (o ponad 105 tys. szt.) mniejsza niż w czerwcu 2020 r.²³

Według wstępnych danych GUS w okresie styczeń–wrzesień 2021 r. producenci dostarczyli do podmiotów skupujących, podobnie jak w analogicznym okresie 2020 r., 9,2 mld l mleka.

W Polsce w okresie ośmiu miesięcy 2021 r. krajowy przemysł mleczarski utrzymywał produkcję masła i OMP na poziomie niższym niż w porównywalnym okresie 2020 r. Z danych GUS wynika, że w okresie styczeń–sierpień 2021 r. wyprodukowano w Polsce 160 tys. ton masła, o 0,5% mniej niż przed rokiem. Jednocześnie produkcja odtłuszczonego mleka w proszku wyniosła 114 tys. ton i była o 4% niższa niż w okresie ośmiu miesięcy roku 2020²⁴.

W całym 2021 r. struktura produkcji krajowych artykułów mleczarskich będzie determinowana sytuacją podaży-popytową na rynku wewnętrznym i zewnętrznym. Duży wpływ będzie miał przebieg pandemii COVID-19 w ostatnim kwartale 2021 r. i skala ewentualnych ograniczeń z tym związanych.

W okresie ośmiu miesięcy 2021 r. wpływ branży mleczarskiej z eksportu

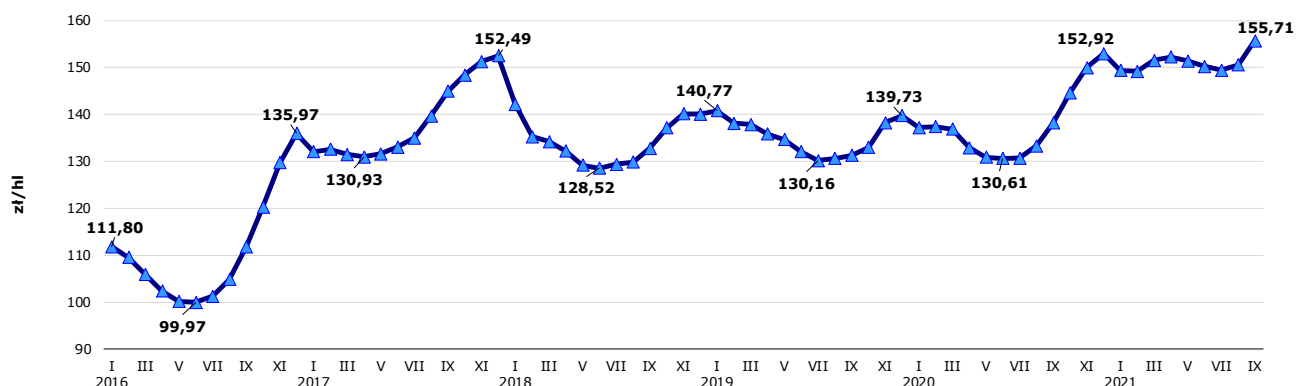
²² Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2021, Autumn 2021, Edition No 31.

²³ Pogłowie bydła według stanu w czerwcu 2021 r., Informacje Sygnalne GUS, data publikacji: 15.09.2021 r.

²⁴ Dane GUS – produkcja artykułów mleczarskich w przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej.

Ceny skupu mleka surowego w Polsce (bez VAT)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych GUS.

produktów mlecznych utrzymywały się na poziomie wyższym niż przed rokiem. Według wstępnych danych Ministerstwa Finansów w okresie styczeń–sierpień 2021 r. wartość wywozu produktów mlecznych z Polski wyniosła około 1,76 mld euro (8 mld zł) i była o 8% wyższa niż w porównywalnym okresie 2020 r. Jednocześnie na import tego asortymentu wydatkowano 0,82 mld euro (3,7 mld zł), o 9% więcej niż w okresie styczeń–sierpień 2020 r. Dodatkowo saldo obrotów handlowych artykułami mleczarskimi w okresie ośmiu miesięcy 2021 r. ukształtowało się na poziomie 0,94 mld euro (4,3 mld zł), o 6% wyższym niż rok wcześniej.

Produkty mleczne eksportowane były z Polski przede wszystkim do UE-27. W okresie styczeń–sierpień 2021 r. udział krajów unijnych w ogólnej wartości wywozu produktów mlecznych wyniósł 64%, a wpływy uzyskane z eksportu wzrosły o 10%, do 1,1 mld euro. Głównymi odbiorcami produktów mlecznych na rynku unijnym były: Niemcy (19% wartości – 334 mln euro), Czechy (6% – 107 mln euro), Włochy 5% – 94 mln euro), Niderlandy (5% – 80 mln euro) oraz Rumunia (4% – 67 mln euro). Artykuły mleczarskie eksportowano również poza obszar celny UE, głównie

do: Chin, Wielkiej Brytanii i Algierii (po około 5% wartości – odpowiednio 92 mln euro, 91 mln euro i 82 mln euro)²⁵. W Polsce w okresie trzech kwartałów 2021 r. ceny skupu mleka kształtowały się na poziomie wyższym niż przed rokiem. Według danych GUS we wrześniu 2021 r. krajowi dostawcy za surowiec przeciętnie uzyskiwali 155,71 zł/hl, o 3% więcej niż miesiąc wcześniej i o 13% więcej niż we wrześniu 2020 r. W okresie styczeń–wrzesień 2021 r. średnia krajowa cena skupu mleka, w porównaniu z analogicznym okresem 2020 r., wzrosła o 13%, do 151,13 zł/hl. W Polsce poziom cen produktów mlecznych jest w znacznym stopniu uzależniony od kondycji ekonomicznej rynku światowego, a w szczególności rynku wspólnotowego. W trzecim kwartale 2021 r. ceny masła w Polsce, podobnie na rynkach największych światowych eksporterów, wykazywały wzrost. Czynnikiem, które oddziaływały pro wzrostowo na notowania cen masła w Polsce, były silny popyt importowy ze strony Chin, a także ograniczona podaż masła na rynku unijnym.

W sierpniu 2021 r. na rynku krajowym za masło w blokach producenci uzyskiwali 20,15 zł/kg, o 2% więcej niż przed miesiącem i o 13% więcej niż rok

wcześniej. We wrześniu 2021 r. masło ponownie podrożało. Według danych ZSRIR MRiRW przeciętna cena masła w blokach wyniosła 20,19 zł/kg z VAT i była o 8% wyższa niż w sierpniu br. i o 27% wyższa niż we wrześniu 2020 r. W Polsce od początku 2021 r. ceny zbytku OMP wykazywały wzrost, zapoczątkowany w 2020 r. Według danych GUS w sierpniu 2021 r. producenci za ten rodzaj proszku mlecznego uzyskiwali 12,09 zł/kg, o 2 gr/kg więcej niż w lipcu 2021 r. i o 25% więcej niż w sierpniu 2020 r. We wrześniu 2021 r. notowano dalszy wzrost cen OMP. W zakładach mleczarskich objętych monitoringiem ZSRIR MRiRW średnia cena OMP wyniosła 12,23 zł/kg (z VAT) i była o 3% wyższa niż miesiąc wcześniej i o 26% wyższa niż we wrześniu 2020 r. W czwartym kwartale 2021 r. o utrzymaniu względnie opłacalnego poziomu cen produktów mlecznych w kraju zadecyduje kondycja ekonomiczna globalnego rynku mleka mająca wpływ na kierunki zmian cen na wiodących rynkach światowych.

Materiał opracował zespół Biura Analiz i Strategii KOWR²⁶: **Marzena Trajer, Ewa Bochińska, Paulina Kafarska, Martyn Mieczkowski, Maria Włodarczyk**

²⁵ Wyniki polskiego handlu zagranicznego produktami mlecznymi dotyczą artykułów o kodach CN 0401–0406, 2105 oraz wybranych produktów z pozycji CN 3501 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

²⁶ Analiza została opracowana na podstawie aktualnej wiedzy. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa nie ponosi odpowiedzialności za decyzje ekonomiczne podjęte na jej podstawie.

SUMMARY

Małgorzata Gośniowska-Kola, Acting Director General of the National Support Centre for Agriculture (KOWR)
The Director General invites you to read this issue presenting selected areas of the KOWR's activity.

Michał Wiśniewski, Deputy Director General of KOWR

Passport for Polish food: An opportunity to grow the Polish agri-food sector

The issue opens with an article about an innovative project implemented by the National Support Centre for Agriculture (KOWR). The project Passport for Polish food addresses the global trend to ensure reliable information on food products. The project involves the construction and pilot implementation of a digital system to identify foods at key supply chain stages, i.e. "from field to table."

Wojciech Adamczyk

Attractive non-agricultural land plots

The National Support Centre for Agriculture (KOWR) is selling very attractive land, mainly used for investments. In the first half of 2021, KOWR sold 646.5 ha of non-agricultural land for PLN 292.1 million.

KOWR companies for Polish farmers

This article focuses on the role of KOWR-supervised breeding and growing companies. They disseminate knowledge and experience in the latest achievements in agricultural and horticultural plant cultivation and seed production, as well as livestock and horse breeding and modern farming.

Monika Koźlakiewicz

Support for apiculture products: Summary of the 2020/2021 season

In the 2020/2021 season, a total of 444 projects were submitted to KOWR under the mechanism entitled "Support for Apiculture Products." Ultimately, payments totalling PLN 36.3 million were disbursed for 384 applications, marking the highest disbursement in the history of this programme in Poland.

Anna Rytelewska, Agnieszka Idziak

Changes on the wine market in light of the draft bill on wine products

Provisions in the draft bill on wine products, currently being processed at the Polish Parliament, will cover vineyard registration to be made by the National Support Centre for Agriculture (KOWR), new obligations for wine producers as well as a reduction in the number of declarations to be submitted by wine growers and wine producers.

Beata Kurant

Monitoring of the poppy and cannabis market: New tasks for KOWR

The article discusses the new tasks of the National Support Centre for Agriculture (KOWR). The MP-proposed draft bill amending the Act on Counteracting Drug Addiction and Certain Other Acts aims to support the development of poppy and cannabis sativa cultivation while considering the overarching goal, i.e. counteracting drug addiction.

Anna Dorota Gut

Another year with the "Programme for Schools"

The budget for the implementation of the "Programme for Schools" in Poland in the 2021/2022 school year amounts to PLN 229.09 million, including PLN 100.99 million from the EU budget and PLN 128.10 million from the national budget.

Maciej Bartoń

Organic farming has a future

Large-scale organic farming in Poland can be said to have begun in 2004, when the country joined the European Union. According to 2020 data, Poland currently has 18,575 organic farms. These farms run production on a total of 509,291 hectares. The country has a total of 20,274 certified producers.

Housewives' Club in Durąg winning the 2021 "Battle of Regions"

We are publishing a series of photos from the "Battle of Regions" finals, a competition sponsored by the Minister of Agriculture and Rural Development and organised by the KOWR, which has already turned into a regular culinary event. The 6th edition attracted 618 teams.

Exporters' guide: Polish food celebrates a success at the ANUGA 2021 fair in Cologne

In our exporter guide series, we present a report from the most recent Anuga fair, the most important exhibition of the food industry in the world. The stand organised by the KOWR presented products from 27 Polish food industry players.

Situation on agricultural markets

KOWR analysts discuss the current situation on key agricultural markets: grain, pork, beef, poultry, milk and dairy, and analyse trends in production and sales of agricultural products and agri-food.

Centrala:

Biuro Dyrektora Generalnego	22 376-78-55
Biuro Administracyjne	22 376-74-10
Biuro Analiz i Strategii	22 376-72-29
Biuro Audytu i Kontroli	22 376-79-05
Biuro Finansowo-Księgowe	22 376-74-32
Biuro Kontroli na Miejscu	22 376-79-05
Biuro Prawne i Zamówień Publicznych	22 376-73-61
Biuro Teleinformatyki	22 376-70-24
Biuro Zarządzania Kapitałem Ludzkim	22 376-77-44
Departament Gospodarowania Zasobem	22 376-76-23
Departament Innowacji	22 376-71-30
Departament Interwencji Rynkowych	22 376-71-09
Departament Kształtowania Ustroju Rolnego	22 376-79-67
Departament Nadzoru nad Spółkami	22 376-77-76
Departament Rozwoju Rynku	22 376-70-50
Departament Wsparcia Eksportu	22 376-72-26
Departament Wspierania Konsumpcji	22 376-79-79

Oddziały Terenowe KOWR

OT Białystok

ul. Kombatantów 4
15-102 Białystok
85 664-31-50

OT Koszalin

ul. Partyzantów 15a
75-411 Koszalin
94 347-31-00

OT Opole

ul. 1 Maja 6
45-068 Opole
77 400-09-39

OT Warszawa

pl. Bankowy 2
00-095 Warszawa
22 635-10-00

OT Bydgoszcz

ul. Hetmańska 38
85-039 Bydgoszcz
52 525-08-01

OT Kraków

ul. Mogilska 104
31-546 Kraków
12 424-09-40

OT Poznań

ul. Fredry 12
61-701 Poznań
61 856-06-01

OT Wrocław

ul. Mińska 60
54-610 Wrocław
71 356-39-19

OT Częstochowa

ul. Jana III Sobieskiego 7
42-200 Częstochowa
34 378-20-36

OT Lublin

ul. Karłowicza 4
20-027 Lublin
81 532-21-12

OT Pruszcz Gdański

ul. Powstańców Warszawy 28
83-000 Pruszcz Gdański
58 300-48-41

OT Gorzów Wlkp.

ul. Myśluborska 32
66-400 Gorzów Wlkp.
95 714-61-00

OT Łódź

ul. Północna 27/29
91-420 Łódź
42 636-53-26

OT Rzeszów

ul. Asnyka 7
35-001 Rzeszów
17 853-78-00

OT Kielce

ul. Piaskowa 18
25-323 Kielce
41 343-31-90

OT Olsztyn

ul. Głowackiego 6
10-448 Olsztyn
89 524-88-00

OT Szczecin

ul. Bronowicka 41
71-012 Szczecin
91 814-42-00

POMOC ŻYWNOŚCIOWA 2014-2020 PODPROGRAM 2021

Kto może otrzymać pomoc żywnościową?

POMOC SKIEROWANA JEST DO OSÓB SPEŁNIAJĄCYCH KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI, T.J. ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ, KTÓRYCH DOCHÓD MIESIĘCZNY NIE PRZEKRACZA:

1 542,20 zł OSOBA SAMOTNIE GOSPODARUJĄCA

1 161,60 zł OSOBA W RODZINIE

Aby otrzymać pomoc zgłoś się do:

OSRODKA POMOCY
SPOŁECZNEJ

(właściwy dla
miejsca zamieszkania)

ORGANIZACJI
PARTNERSKIEJ

regionalnej/lokalnej
(OPR/OPL)

JAKIE PRODUKTY
SPOŻYWCZE
MOŻNA OTRZYMAĆ?

- ✓ szynka drobiowa **1,80 kg**
- ✓ groszek z marchewką **3,20 kg**
- ✓ cukier biały **4,00 kg**
- ✓ makaron jajeczny świderki **4,50 kg**
- ✓ powidła śliwkowe **1,50 kg**
- ✓ szynka wieprzowa mielona **1,20 kg**
- ✓ kasza jęczmienna **1,00 kg**
- ✓ koncentrat pomidorowy **1,12 kg**
- ✓ mleko UHT **5 l**
- ✓ filet z makreli w oleju **0,85 kg**

Sieć dystrybucji żywności

ORGANIZACJA PARTNERSKA OPO

ORGANIZACJA PARTNERSKA REGIONALNA DOSTARCZAJĄCA ŻYWNOSĆ/
WYDAJĄCA ŻYWNOSĆ

ORGANIZACJA PARTNERSKA LOKALNA WYDAJĄCA ŻYWNOSĆ

SKARGI DOTYCZĄCE SPOSOBU REALIZACJI DYSTRYBUCJI ŻYWNOSĆ
W RAMACH POPŻ MOŻNA SKŁADAĆ W:

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2021 jest programem współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej – Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, który ma na celu wsparcie osób najbardziej potrzebujących.